

Centrul pentru Educație și Formare „Sintagma”

Petre Botnariuc

Mihai Iacob

Cultura în școală

Ghid pentru artiști și operatori culturali

Centrul pentru Educație și Formare „Sintagma”

Petre Botnariuc

Mihai Iacob

Cultura în școală

Ghid pentru artiști și operatori culturali

București

2016

Publicația a fost elaborată în cadrul proiectului „Susține cultura în educație”, proiect finanțat prin granturile SEE 2009–2014, în cadrul Fondului ONG în România.

Proiectul este coordonat de Asociația MetruCub – resurse pentru cultură și realizat alături de Centrul pentru Educație și Formare „Sintagma”, Fundația Gabriela Tudor, Fundația pentru o societate deschisă și Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „Ion Luca Caragiale”.

Pentru informații oficiale despre granturile SEE și norvegiene, accesați www.eeagrants.org și www.fondong.fdsc.ro.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a granturilor SEE 2009–2014.

Proiectul „Susține cultura în educație” își propune să sprijine realizarea unor programe culturale cu o dimensiune educațională în România prin dezvoltarea unei rețele de profesioniști și organizații și a unor resurse despre practici și politici publice în domeniu.

www.culturaineducatie.ro

Centrul pentru Educație și Formare „Sintagma” își propune să faciliteze contactul între specialiști în educație și persoanele care pot beneficia de experiența lor. Principalele activități organizate de Centrul Sintagma țin de crearea unor programe educaționale, editarea de publicații, cercetare în domeniul educației și formării profesionale și de dezvoltarea de instrumente educaționale în cadrul unor proiecte. Aceste activități urmăresc promovarea dreptului la educație a tuturor categoriilor de persoane, în special cele aflate în situație de risc datorită unui nivel redus de calificare.

Coordonatori:	Petre Botnariuc, Mihai Iacob
Contribuitori:	Angela Mihăilescu, Raluca Iacob
Consultanță design grafic:	Radu Manelici
Corectură:	Diana Ciocan, Irina Damian
ISBN	978-973-0-21068-2

© Centrul pentru Educație și Formare „Sintagma”

Cuprins

Introducere	4
Sistemul de educație	9
Structura sistemului preuniversitar de educație	9
Instituții/unități/programe responsabile cu activitatea extrașcolară a elevilor	10
Structura unei școli	14
Persoane resursă pentru activități de educație prin cultură	17
Parteneri și parteneriate	22
Curriculumul național în relație cu educația prin cultură	26
Curriculumul național și competențele cheie	26
Cum se propune un curriculum la decizia școlii	27
Programul „Școala altfel”	30
Cadru metodologic	30
Activitățile extrașcolare în alte perioade ale anului	32
Asigurarea calității	34
Finanțarea activităților de educație prin cultură	36
Accesarea unui program de finanțare	36
Finanțatori și finanțări	38
Concluzii	42
Resurse	43
Abrevieri uzuale folosite în sistemul de educație	43
Legislație și acte normative	44
Structura și instituțiile Ministerului Educației	44
Funcțiile didactice	46
Comisiile din școli	47
Termeni specifici proiectării curriculare	48
Termeni specifici asigurării calității	49
Bibliografie	50

Introducere

Ce își propune acest ghid?

Fiecare artist și operator cultural care dorește să se apropie de școală și să o susțină în atingerea obiectivelor ei este pus în situația de a descoperi pe cont propriu logica și nevoile unui sistem despre care toată lumea pare că are o opinie, dar despre care puțini au informații de actualitate. Proiectul „Susține cultura în educație” și-a propus să vină în întâmpinarea artiștilor și profesioniștilor din cultură prin sistematizarea informațiilor de strictă necesitate legate de sistemul educațional de stat și scoaterea în evidență a oportunităților care există în acest moment pentru crearea unor parteneriate.

Prezentul ghid își propune să ilustreze modul de organizare a sistemului național de învățământ din perspectiva integrării activităților culturale în lucrul cu elevii, atât în contexte de educație formală, cât și nonformală. Ghidul dorește să ofere operatorilor culturali îndrumare prin hățșurile reglementărilor din domeniul educației, pentru a facilita procesul de stabilire a parteneriatelor cu școala, cât și informații despre mecanismele de colaborare cu acestea. Pe cât posibil, am încercat să acoperim următoarele informații: a) baza legală pe care se fundamentează parteneriatele școlilor cu operatorii culturali, b) actorii și structurile cheie de la nivelul școlii cu care veți putea stabili o relație de colaborare, c) rolurile și responsabilitățile personalului școlar în ce privește aceste activități și d) sugestii practice care să faciliteze relația cu reprezentanții școlii.

Deși în trecut școala a fost o organizație mai puțin deschisă colaborării cu partenerii comunitari, noul cadru legal – așa cum vom vedea în acest ghid – integrează o serie de principii moderne care facilitează deschiderea școlii către comunitate și o serie de oportunități pentru activități relevante de educație prin și despre cultură.

Ghidul a avut la bază și o analiză a nevoilor cadrelor didactice (Botnariuc, Iacob & Mihăilescu, 2016) în raport cu activitățile culturale organizate în parteneriat, realizată tot în cadrul proiectului „Susține cultura în educație”. Nevoile identificate au fost centrate pe următoarele dimensiuni ale procesului educațional: diversificarea abilităților profesionale ale cadrelor didactice; organizarea și comunicarea cu mediul profesional; motivarea elevilor; aplicarea programelor școlare; utilizarea unor noi instrumente didactice; complementaritatea dintre formal și nonformal.

Studiile în domeniu, susținute de experiența directă a celor implicați, indică lipsa unei culturi a parteneriatelor cu școala și nevoia de formare a ambelor categorii de profesioniști – din domeniul culturii și artei pe de o parte și a celor din învățământ pe de altă parte – cât și de susținere a colaborării artiștilor cu școala prin oferirea unor instrumente specifice (Iacob și Mihăilescu, 2014).

Cui se adresează ghidul?

Informațiile cuprinse în acest ghid sunt relevante pentru o largă categorie de potențiali parteneri ai școlii, dar el a fost gândit a avea cea mai mare utilitate pentru persoanele și organizațiile care răspund afirmativ la fiecare dintre itemii de mai jos:

	Da	Nu
Sunteți profesionist în domenii ale culturii sau artei? (ex: arte – teatru, cinematografie, muzică, artă-plastică, arhitectură, design etc.; cultură: muzeală, restaurare, patrimoniu, biblioteconomie etc.)		
V-ați propus să realizați activități culturale în parteneriat cu școala?		

Aveți o imagine relativ clară a tipului de activitate pe care doriți să o realizați în școală (din perspectiva obiectivelor, conținutului, duratei, resurselor etc.)?

Dacă nu, atunci primul pas este acela de a defini propria ofertă de activități culturale cu dimensiune educațională. Aceasta este necesară în stabilirea parteneriatului cu școala.

Aveți materiale de prezentare ale activității – pliante, un site sau o pagină de Facebook ușor de găsit și accesat?

Dacă nu, atunci se recomandă să realizați niște materiale de prezentare, pentru a facilita comunicarea cu potențialii parteneri.

Feedback-ul dumneavoastră în legătură cu acest material este binevenit. Vă invităm să intrați în dialog cu noi la adresa: contact@culturaineducatie.ro.

De ce este nevoie de educație prin arte în școală?

Un metastudiu referitor la impactul educației prin artă asupra dezvoltării copiilor (Winner et al., 2013) arată că aceasta are un potențial benefic asupra tuturor elevilor, dar că principala sa valoare nu stă în beneficiile instrumentale pe care le generează (ex. învățarea mai ușoară a unei limbi străine), ci ține de latura intrinsecă a participării la activități artistice. Totuși, metastudiul constată că implicarea în anumite forme de educație artistică conduce la dezvoltarea unor abilități specifice și că există o corelație între participarea în programe artistice și existența lor.

Foarte multe cercetări au identificat o corelație între participarea elevilor la cursuri de artă și **nivelul performanțelor școlare**: cei care au participat în mai multe astfel de cursuri erau cei cu performanțe superioare, spre deosebire de elevii care au fost implicați în puține sau în niciun curs de artă. Corelația se păstrează inclusiv în cazul elevilor care provin din medii defavorizate. Trebuie totuși să subliniem că o corelație nu implică și cauzalitate, studiile neexcluzând posibilitatea ca elevii cu performanțe școlare mai bune să fie selectați să participe la activități artistice.

Studiile urmărite de Winner et al. indică o corelație între participarea la programe de arte vizuale și dezvoltarea **raționamentului geometric**, respectiv a **abilităților de analiză a imaginilor științifice**. Elevii care participă în aceste programe prezintă abilități superioare față de cei care nu urmează aceste programe. Nu există încă studii care să demonstreze și dacă există o relație cauzală între aceste variabile.

Cercetările experimentale referitoare la efectele artelor asupra dezvoltării creativității și gândirii critice sau asupra ameliorării comportamentului și a abilităților sociale sunt de asemenea insuficiente și nu au reușit să ofere dovezi clare care să demonstreze un astfel de impact. Deși nu există dovezi că programele de educație artistică dezvoltă creativitatea, așa cum este aceasta operaționalizată în testele clasice de creativitate, există studii care relevă la absolvția acestor programe o probabilitate mai mare de a deține **abilitățile cerute de ocupațiile înalt inovative**.

În anumite cazuri a putut fi pusă în evidență o relație de cauzalitate, chiar dacă ea a fost limitată: a) **formarea în domeniul muzicii/cântatul la un instrument** dezvoltă abilitățile fonologice și de percepția vorbirii și, în plus, conduce la creșterea IQ-ului, a performanței școlare și facilitează învățarea limbilor străine, b) **formarea în domeniul teatrului/educația prin teatru**, prin punerea în scenă la nivelul clasei a unor povești, contribuie la dezvoltarea abilităților verbale și ca activitate ce presupune analiza personajelor ajută la înțelegerea celorlalți, c) studiile referitoare la **efectele dansului** indică îmbunătățirea abilităților vizual-spațiale (acestea fiind măsurate prin teste de tip creion-hârtie), însă sunt insuficiente ca număr și ca rigoare metodologică pentru a putea formula concluzii clare în acest sens.

Nu trebuie neglijat nici faptul că prin expunerea la artă și patrimoniu elevii își pot identifica anumite interese și aptitudini, care le vor permite să se orienteze către o carieră în cultură/industriile creative (ex. design grafic, lumini, industria muzicii, în arte plastice sau artele spectacolului). Această descoperire poate genera o mai mare încredere în sine și poate genera stare de bine la nivelul elevului.

Trebuie avută în vedere și contribuția pe care sectorul cultural o poate avea în raport cu dezvoltarea sistemului educațional. Neuroștiințele indică o anumită specializare a emisferelor cerebrale, emisfera stângă fiind responsabilă în principal cu gândirea critică, analitică, în timp ce emisfera dreaptă este responsabilă de procesele sintetice, de interpretare a proceselor imagistice, artistice, muzicale. Învățământul din trecut a acordat o importanță supradimensionată disciplinelor școlare care folosesc emisfera stângă – gramatică, științe – fără să ofere suficiente oportunități de dezvoltare și de înzestrare a individului cu abilități specifice domeniului artistic.

Cum este clasificată educația?

Educația se regăsește în toate activitățile în care ne angajăm și este indisolubilă de activitatea umană. Pentru a facilita crearea de programe și politici, ceretătorii și teoreticienii au operat o serie de clasificări, des utilizate în dezbaterile și documentele ce țin de domeniul educației. Pe parcursul ghidului ne-am raportat la următoarele definiții:

Educația permanentă (denumită și Învățarea pe tot parcursul vieții):

Aceasta reprezintă totalitatea activităților de învățare realizate de fiecare persoană pe parcursul vieții (educația din familie, educația preșcolară, școlară, superioară, formarea profesională continuă, educația adulților) în contexte formale, nonformale și informale, în scopul formării sau dezvoltării competențelor dintr-o multiplă perspectivă: personală, civică, socială ori ocupațională.

Educația permanentă reprezintă un deziderat al învățământului românesc actual și este susținută de unitățile de învățământ în diferite moduri (acces la spații și resurse; crearea de Centre de documentare și informare sau Centre comunitare de învățare permanentă; parteneriate cu actori comunitari; finanțarea de programe de formare continuă; etc.).

Conform Legii educației naționale (Art. 334) finanțarea învățării pe tot parcursul vieții se realizează prin fonduri publice și private pe baza parteneriatului public–privat, prin finanțare și cofinanțare din partea angajatorilor, ONG-urilor, prin fonduri nerambursabile din programe europene, prin centre de educație permanentă și prin contribuția beneficiarilor.

Educația formală:

se referă la învățarea organizată și structurată, care se realizează într-un cadru instituționalizat pe baza unei proiectări didactice clare cu definirea obiectivelor, duratei și resurselor. Este un tip de învățare intenționată ce se finalizează cu certificarea instituționalizată a cunoștințelor și competențelor dobândite.

Ca ONG puteți autoriza un program de formare continuă a cadrelor didactice în domeniul culturale, respectând prevederile Metodologiei de acreditare a programelor de formare continuă a personalului din învățământul preuniversitar (O.M.Ed.C. nr. 4611/ 2005).

Educația nonformală:

se referă la învățarea integrată în cadrul unor activități planificate, cu obiective de învățare, care nu urmează în mod explicit un curriculum și poate diferi ca durată. Este un tip de învățare intenționată dar cunoștințele și competențele dobândite nu sunt în mod automat certificate. Aceasta se realizează în:

- unitățile de învățământ, palate și cluburi ale elevilor, biblioteci, centre de documentare;
- spații ale operatorilor culturali: muzee, teatre, centre culturale, cinematografe, case de cultură, precum și asociații profesionale/culturale, ONG-uri.

ONG-urile și instituțiile publice de cultură reprezintă unul dintre furnizorii principali de cursuri și experiențe de educație nonformală.

Educația informală:

reprezintă rezultatul unor activități zilnice la locul de muncă, de timp liber, în mediul familial, comunitar, în rețele sociale, prin voluntariat, activități sportive ori culturale etc. Învățarea informală poate fi neintenționată și neconștientizată, nu este organizată sau structurată, nu depinde de intenția celui care învață și nu conduce la certificarea cunoștințelor și competențelor dobândite.

Activități extracurriculare:

totalitatea activităților educative conduse de persoane calificate, planificate și organizate în instituțiile de învățământ sau în afara acestora cu scopul de a completa formarea personalității elevului asigurată de educația formală prin dezvoltarea altor aspecte ale personalității acestuia.

Activități extrașcolare:

totalitatea activităților organizate, realizate de elevi în timpul liber în cadrul unor instituții speciale (palate, cluburi, biblioteci) pentru a răspunde unor nevoi individuale ale acestora.

Care este viziunea actuală a învățământului românesc?

Nu de puține ori, dezbateră din spațiul public despre sistemul de învățământ este slab conectată la viziunea și practicile actuale, fiind mai degrabă ancorată în ce se întâmplă cu ani în urmă sau în incidente izolate, care sunt prezentate ca o stare de fapt generală.

Puțini sunt cei care sunt la curent cu modul de gândire care fundamentează politicile educaționale, care se reflectă în primul rând în Legea Educației Naționale (LEN) din anul 2011. Credem că pentru orice discuție despre sistemul de învățământ trebuie să ne raportăm la posibilitățile create de viziunea și valorile actuale ale sistemului de învățământ.

Printre elementele definitorii ale sistemului actual se numără:

- faptul că este orientat, printre altele, pe „valori, creativitate, capacități cognitive, capacități volitive și capacități acționale” (Art. 2.1);
- faptul că pornește de la o serie de principii (Art. 3):
  - *transparența* – concretizat în asigurarea vizibilității totale a deciziei și a rezultatelor, prin comunicarea periodică și adecvată a acestora;
  - *participarea și responsabilitatea părinților*;
  - *respectarea dreptului la opinie* al elevului ca beneficiar direct al sistemului de învățământ.
- faptul că are ca finalitate principală formarea competențelor (Art. 4);

- împlinirea și dezvoltarea personală, prin realizarea propriilor obiective în viață, conform intereselor și aspirațiilor fiecăruia și dorinței de a învăța pe tot parcursul vieții;
- formarea unei concepții de viață, bazate pe valorile umaniste și științifice, pe cultura națională și universală și pe stimularea dialogului intercultural;
- cultivarea sensibilității față de problematica umană, față de valorile moral-civice și a respectului pentru natură și mediul înconjurător natural, social și cultural;
- faptul că este centrat pe beneficiarii învățământului preuniversitar (Art. 80.1):
  - *primari*: antepreșcolarii, preșcolarii și elevii;
  - *secundari*: familiile acestora și terțiari: comunitatea locală și societatea, în general, iar toate deciziile majore sunt luate prin consultarea reprezentanților beneficiarilor primari, și prin consultarea obligatorie a reprezentanților beneficiarilor secundari;
  - *terțiari*: reprezentanții societății civile, etc.
- faptul că asigură, printre altele, cheltuieli aferente unităților de învățământ preuniversitar cu organizarea de concursuri pentru elevi, pe obiecte de învățământ, concursuri de creație, concursuri și festivaluri cultural-educaționale, cu participare națională și internațională;
- faptul că garantează cadrelor didactice dreptul la inițiativă profesională permițând punerea în practică a ideilor inovatoare pentru modernizarea procesului de învățământ (Art. 271.c).

Partenerii sociali reprezintă interlocutori cu drepturi depline, iar LEN garantează dreptul reprezentanților societății civile de participare la guvernarea și realizarea educației.

Orice școală, în calitate de instituție publică de educație, este obligată să asigure transparența deciziilor și informarea beneficiarilor asupra rezultatelor. Ea trebuie să implice părinții în procesul educațional și, nu în ultimul rând, trebuie să țină seama de opinia și alegerile elevului.

Sistemul de educație

Structura sistemului preuniversitar de educație

Pentru a înțelege care sunt oportunitățile și limitele în lucrul cu sistemul educațional formal vă propunem să începem prin a avea o viziune de ansamblu asupra structurii lui instituționale, a relațiilor dintre instituții, organizarea fiecărei școli, structurile specifice de management și rolurile personalului încadrat în aceste unități.

Ministerul Educației este un organ de specialitate din administrația publică centrală, care funcționează în subordinea Guvernului și are rol de sinteză și coordonare în aplicarea Strategiei și Programului de guvernare în domeniul educației, învățământului, cercetării științifice, tehnologiei, dezvoltării tehnologice și inovării (HG 185/2013).

Ministerul Educației (pentru o listă detaliată a instituțiilor și structurilor sale vezi Anexa 3.)

- Instituții și unități în subordine
- Unități/structuri în coordonare;
- Instituții și unități de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare în subordine;
- Unități conexe.

Sistemul național de învățământ preuniversitar cuprinde următoarele niveluri:

- educația timpurie (0–6 ani),
  - nivelul antepreșcolar (0–3 ani) și
  - învățământul preșcolar (3–6 ani),
    - grupa mică
    - grupa mijlocie
    - grupa mare
- învățământul primar
  - clasa pregătitoare (cunoscută și drept „clasa zero”)
  - clasele I–IV
- învățământul secundar:
  - învățământul secundar inferior sau gimnazial, clasele V–VIII;
  - învățământul secundar superior care poate fi:
    - învățământ liceal, care cuprinde clasele de liceu IX–XII/XIII:
      - filiera teoretică
      - filiera vocațională
      - filiera tehnologică
    - învățământ profesional cu durata de minimum 3 ani;
- învățământul terțiar nonuniversitar, care cuprinde învățământul postliceal.

Instituții/unități/programe responsabile cu activitatea extrașcolară a elevilor

Palatele și cluburile copiilor

Acestea coordonează activitățile extrașcolare care aprofundează și diversifică cunoștințele, formează, dezvoltă și exersează competențe în acord cu potențialul și opțiunile copiilor și valorifică timpul liber al copiilor prin implicarea acestora în proiecte educative.

Structură sistemică:

- la nivel județean – Palatul copiilor este o unitate de învățământ specializată în activități extrașcolare situată în orașul reședință de județ și coordonează activitatea educativă de specialitate a cluburilor copiilor. Ministerului Educației coordonează Palatul Național al Copiilor din București.
- în localitățile nereședință de județ – Cluburile copiilor funcționează dacă au minimum 800 de copii înscriși. Acestea sunt subordonate inspectoratului școlar.
- pentru efective mai mici se pot constitui structuri fără personalitate juridică arondate palatelor/cluburilor copiilor.

Structura organizațională:

Directorul, Directorul adjunct, Consiliu profesoral, coordonatorul catedrei de specialitate, Comisia metodică, personalul (didactic, nedidactic, didactic asociat și didactic pensionat).

Activitatea palatelor și cluburilor copiilor se desfășoară pe perioada anului școlar, iar în perioada vacanțelor școlare se desfășoară activități educative prevăzute în calendarul *Clubului de vacanță stabilit de fiecare palat și club în parte.*

Activitățile se desfășoară în cercuri organizate de catedre de specialitate sau comisii metodice de tip cultural, artistic, etc.

Activitățile sunt structurate pe grupe de începători, de avansați și de performanță, în funcție de nivelul pregătirii și de competențele ce urmează a fi formate.

Palatele și cluburile copiilor atestă competențele dobândite în contexte nonformale de elevi prin eliberarea, la cerere, a certificatelor de competență copiilor care au frecventat activitatea unui cerc, cel puțin 3 ani consecutiv. Acestea fac parte din portofoliul elevului, existent la unitatea de învățământ la care este școlarizat. Recunoașterea și atestarea competențelor dobândite reprezintă un element important în conturarea imaginii de sine și în construirea portofoliului individual.

În cazul în care ONG-ul este acreditat în furnizarea programelor de formare cu credite transferabile, acesta poate colabora cu palatele și cluburile copiilor solicitând mentorat, consultanță și valorificarea resurselor metodologice de care acestea dispun.

Programul „Școala după școală” (LEN, 2011)

Unitățile de învățământ pot organiza activități cu elevii înainte sau după orele de curs în cadrul Programului „Școala după școală” (SDS). Acesta se poate înființa prin hotărârea Consiliului de Administrație, la cererea părinților, în baza Metodologiei de organizare a Programului „Școala după școală” (Ordinului 5349/2011) ca program complementar programului școlar obligatoriu, adresat elevilor din ciclul primar și gimnazial. Acesta oferă oportunități de învățare formală și nonformală pentru consolidarea competențelor, învățare remedială și accelerare a învățării prin activități educative, recreative și de timp liber.

„Școala după școală” se fundamentează pe:

- o **analiză de nevoi** bazată pe **consultarea**:
  - elevilor,
  - reprezentanților legali,
  - cadrelor didactice,
  - comunității locale și
  - altor instituții și organizații partenere
- o **analiză a resurselor existente**:
  - umane,
  - materiale,
  - financiare.

Până la 1 martie comisia SDS la nivel de școală elaborează oferta programului sub formă de pachete educaționale (minim 12 ore pe săptămână).

Organizarea programului se face după decizia Consiliului de Administrație și obținerea avizului Inspectoratului Școlar pe baza unui regulament intern, elaborat de fiecare unitate de învățământ.

Operatorii culturali pot realiza activități nonformale, atât în spațiul în care se organizează programul SDS în școală, dar și în alte spații precum în natură, în palate și cluburi ale copiilor, biserică etc. dacă acestea au autorizații de funcționare.

Parteneriatele/contractele de sponsorizare încheiate, la începutul programului SDS, cu ONG-uri, instituții care pot furniza servicii educaționale sau cu persoane fizice sau juridice (în condițiile legii) sunt recunoscute prin metodologia SDS aprobată de minister.

Programul SDS oferă tipuri de activități care vizează formarea și dezvoltarea competențelor specifice învățământului primar/gimnazial, dezvoltarea personală și interpersonală/pregătirea pentru viață, dezvoltarea armonioasă a personalității elevului, în conformitate cu nevoile și interesele sale.

Toate activitățile se derulează fie de către cadrele didactice, fie sub supravegherea acestora, în situația în care activitățile sunt coordonate de personal extern școlii.

Finanțarea programului se poate face din surse precum bugetul autorităților locale, programe europene sau naționale, donații, sponsorizări dedicate, suportul financiar al părinților și prin contribuții ale ONG-urilor.

În învățământul primar programul SDS cuprinde următoarele tipuri de activități:

- cu sprijin specializat (maxim 1.5h/zi);
- ateliere/activități tematice/activități de tip recreativ;
- pachetul de pregătire pentru viață;
- ateliere/activități tematice.

În învățământul gimnazial programul SDS cuprinde următoarele tipuri de activități:

- pachetul de activități pentru accelerarea învățării și performanță;
- pachetul de activități de sprijin (maxim 2 sau 3 h/zi).

Contactați directorul școlii și responsabilii din comisia SDS pentru a discuta cum puteți integra oferta proprie de activități culturale în pachetele educaționale SDS din anul școlar următor.

Pentru a fi integrat în SDS un program de educație culturală trebuie să fie bine structurat și promovat în mod adecvat comisiei SDS prin reliefaarea beneficiilor pentru elevi.

Centrul de documentare și informare (CDI)

Conform Legii educației naționale, Centrul de documentare și informare are misiunea de a participa la dezvoltarea competențelor cheie ale elevilor prin oferirea de mijloace moderne de informare și documentare, resurse pluridisciplinare și multimedia pentru susținerea unor activități de tip formal, nonformal și informal. CDI urmărește diversificarea serviciilor specifice și a resurselor de documentare, întărirea rolului pedagogic al personalului încadrat, dezvoltarea ofertei de activități școlare și extrașcolare, promovarea inovației didactice și reprezintă un loc de cultură, deschidere, întâlnire și integrare.

În cadrul CDI se desfășoară activități în cadrul unor parteneriate educative și activități extrașcolare, se asigură utilizarea platformei școlare de e-learning și a Bibliotecii școlare virtuale. Printre tipurile de activități se numără: activități culturale, animații de lectură, lectura imaginii, activități de educație audio-video și mass-media, expoziții, vizite și întâlniri tematice, dezbateri, activități prilejuite de diverse evenimente, activități recreative, ateliere de creație, de valorizare a patrimoniului și a potențialului cultural, schimburi culturale etc.

Profesorul documentarist realizează activitățile în parteneriat cu cadrele didactice sau împreună cu partenerii externi, precum și individual.

Utilizarea spațiului CDI se realizează pe baza unui orar. Acesta este propus de profesorul documentarist, aprobat de Consiliul de administrație și adus la cunoștința tuturor beneficiarilor.

Accesul în CDI se asigură atât în timpul programului școlar, cât și în afara acestuia.

Profesorul documentarist reprezintă o resursă esențială în proiectarea, implementarea și evaluarea activităților culturale. Acesta vă poate ajuta în:

- planificarea activităților culturale în cadrul CDI;
- organizarea activităților școlare și extrașcolare;
- organizarea de ateliere de creație, cercuri tematice;
- realizarea de reviste școlare.

Activitatea operatorilor culturali se suprapune cu două din funcțiile CDI: funcția culturală și cea recreativă. Pentru a face ca aceste două funcții să prindă contur în practica educațională din școli trebuie explorate interesele elevilor și propuse activități potrivite acestora.

Lecturați atribuțiile profesorului documentarist și identificați activități concrete de colaborare cu acesta pe care să le includeți în planul de activitate al CDI.

Biblioteca școlară

Misiunea asumată de bibliotecă este de a asigura elevilor și cadrelor didactice accesul la informație și documentație, de a susține procesul instructiv educativ, de participare la dezvoltarea competențelor cheie ale elevilor. Bibliotecarul școlar organizează, împreună cu cadrele didactice, activități de pregătire a elevilor din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții, contribuind la formarea și dezvoltarea competențelor-cheie. El este un alt partener important al operatorului cultural care dorește să desfășoare în școli activități cultural-educative.

Bibliotecarul are obligația de a participa la dezvoltarea competențelor cheie ale elevilor, deci inclusiv la dezvoltarea competenței de sensibilizare și exprimare culturală. În plus, bibliotecarul are datoria de a „*iniția și coordona proiecte școlare și extrașcolare, activități de lectură, proiecte culturale dedicate marilor scriitori, oamenilor de cultură, unor evenimente, organizează expoziții, târguri de carte, lansări de carte și participă cu elevii la acțiuni culturale desfășurate în comunitatea locală/națională/internațională*” (Ordinul 5556/2011).

Implicarea bibliotecarului școlar în proiectele cultural-educative trebuie planificată din timp, deoarece „*activitatea bibliotecii este cuprinsă în planul anual/semestrial de activitate care cuprinde obiectivele generale, specifice, respectiv denumirea activităților, obiectiv/activitate, responsabil, parteneri, dată/periodă, mijloace și itemi de evaluare.*”

În cadrul unei școli există, în funcție de spațiul și resursele disponibile, fie o bibliotecă școlară, fie un CDI.

Centrul comunitar de învățare permanentă

Centrul răspunde nevoilor de educație permanentă ale membrilor comunității, având ca atribuții la nivel local (LEN, 2011):

- realizarea de studii și analize privind nevoia de educație și formare profesională la nivel local; elaborarea planurilor locale de intervenție în domeniul educației permanente;
- oferirea de:
  - servicii educaționale pentru copii, tineri și adulți prin programe de tip remedial pentru dobândirea sau completarea competențelor-cheie, inclusiv programe educaționale de tip „A doua șansă”;

- programe pentru validarea rezultatelor învățării nonformale și informale;
- programe de dezvoltare personală sau de timp liber;
- activități de promovare a participării la învățarea permanentă a tuturor membrilor comunității;
- servicii de evaluare și certificare a rezultatelor învățării nonformale și informale;
- promovarea parteneriatului cu mediul economic.

Structura unei școli

Școala sau Unitatea de Învățământ (UI) este condusă de director și Consiliul de administrație, fiind subordonată Inspectoratului Școlar. Ea este instituția care gestionează propriu-zis procesul de învățământ. În această secțiune vom ilustra tipurile de UI, structurile de conducere la nivelul școlii și organizarea ei.

Clasificarea unităților de învățământ:

- din punctul de vedere al acreditării:
  - autorizate să funcționeze provizoriu
  - acreditate.
- din punctul de vedere al personalității juridice:
  - cu personalitate juridică, dacă îndeplinește condițiile prevăzute de lege (LEN. Art. 6);
  - structură școlară arondată, dacă nu are personalitate juridică, fiind subordonată unei școli cu personalitate juridică.

Organigrama

Organigrama unității, propusă de către director la începutul anului școlar și aprobată de către Consiliul de administrație, stabilește: structura de conducere și ierarhia internă, organismele consultative, catedrele, comisiile și celelalte colective de lucru, compartimentele de specialitate sau alte structuri funcționale.

Personalul didactic de predare este organizat în catedre/comisii metodice și în colective/comisii de lucru pe diferite domenii de activitate. Personalul didactic auxiliar este organizat în compartimente de specialitate care se află în subordinea directorului/directorului adjunct.

Structuri de conducere la nivelul școlii (LEN)

- Coordonare și răspundere
  - director și
  - directori adjuncți;
  - Consiliul de Administrație;
- Structuri colaborative:
  - Consiliul profesoral;
  - Comitetul de părinți;
  - autoritățile administrației publice locale.
- Structuri consultative (după caz pot fi toate organismele interesate)
  - sindicate;
  - Asociația părinților;
  - Consiliul elevilor;
  - agenții economici.

Directorul

Directorul este reprezentantul legal al unității de învățământ și realizează conducerea executivă a acesteia, fiind, de drept, președintele consiliului de administrație. Acesta organizează întreaga activitate

educațională, coordonează activitatea de elaborare a ofertei educaționale a unității de învățământ și o propune spre aprobare consiliului de administrație.

În unitățile de învățământ se pot constitui cercuri sau asociații cultural-educative etc. ale elevilor. Pentru înființarea cercului/asociației de elevi este nevoie de o hotărâre a consiliului de administrație asupra regulamentului de funcționare și de aprobarea directorului.

Operatorii culturali pot propune și negocia cu directorul unității de învățământ conținutul regulamentelor de funcționare ale cercurilor culturale.

Directorul adjunct

Acesta se află în subordinea directă a directorului. O unitate poate avea unul, doi sau trei directori adjuncti, care îndeplinesc diferite funcții manageriale.

Consiliul de administrație (CA)

CA este organul de conducere al unității de învățământ. Atribuțiile acestuia, descrise în ART. 15 Ordinul 4.619/sept.2014, includ: stabilirea poziției școlii în relațiile cu terți; aprobarea (la propunerea consiliului profesoral) a curriculumului la decizia școlii și a programelor de dezvoltare profesională a cadrelor didactice; aprobarea orarului unității de învățământ; asumarea, alături de director, a răspunderii publice pentru performanțele unității de învățământ. La ședințele CA în care se dezbate aspecte privind elevii este convocat reprezentantul elevilor în calitate de observator.

Orice decizie importantă la nivelul școlii se ia prin hotărârea CA cu aprobarea directorului.

Reprezentanții societății civile nu participă direct la deciziile CA, dar acțiunea de lobby pentru promovarea activităților de timp liber, non-formale și informale în rândul profesorilor și părinților poate contribui la o integrare optimă a activităților extrașcolare în programul elevilor și accesul operatorilor culturali în școală.

Consiliul profesoral

Consiliul este format din totalitatea cadrelor didactice din unitatea școlară, este prezidat de către director și este responsabil de: asigurarea calității actului didactic; validarea fișelor de autoevaluare ale personalului; optimizarea procesului didactic; propunerea către Consiliul de administrație a curriculumului la decizia școlii și a programelor de formare și dezvoltare profesională continuă a cadrelor didactice.

Consiliul clasei

Consiliul clasei este constituit din totalitatea personalului didactic care predă la clasa respectivă, din cel puțin un părinte delegat al comitetului de părinți al clasei, din reprezentantul elevilor clasei respective (cu excepția învățământului primar). Președintele consiliului clasei este învățătorul/profesorul diriginte. Consiliul are, printre altele, următoarele obiective: armonizarea activităților didactice cu nevoile educaționale ale elevilor și cu așteptările părinților; organizarea de activități pentru elevii cu cerințe educaționale speciale.

Catedrele/comisiile metodice

Comisiile metodice se constituie pe discipline de studiu, pe discipline înrudite sau pe arii curriculare, respectiv pe ani de studiu, pe grupe de clase sau pe nivel de învățământ în învățământul primar. Activitatea comisiei este coordonată de șeful (responsabilul) catedrei. Atribuțiile ei includ elaborarea ofertei de curriculum la decizia școlii și propunerea lui spre dezbateră consiliului profesoral.

Comisia metodică poate oferi sugestii metodologice în dezvoltarea curriculumului la decizia școlii propus de Consiliul profesoral.

Consiliul elevilor

Consiliul elevilor este format din liderii elevilor de la fiecare clasă, aleși în mod democratic. Acestea apăra și promovează drepturile și interesele elevilor, îi implică în actul educațional, viața civică, socială și culturală și promovează proiectele și programele care încurajează dezvoltarea personală a elevilor, voluntariatul și implicarea în comunitate; organizarea și desfășurarea activităților extrașcolare, serbări, evenimente culturale, baluri, concursuri, excursii.

Structurile asociative ale elevilor:

- Consiliul Școlar al Elevilor
- Consiliul Județean/Municipal din București al Elevilor
- Consiliul Regional al Elevilor
- Consiliul Național al Elevilor

Consiliul elevilor reprezintă un partener valoros pentru realizarea parteneriatelor cu școala. Acesta are un dublu rol de reprezentare a intereselor elevilor din școală, dar și de motivare a acestora pentru realizarea unor activități extrașcolare.

În multe școli, funcționarea consiliului elevilor se rezumă la exercițiu formal, care nu-i valorizează pe elevi pentru opiniile lor. În unele școli, ONG-uri inclusiv din sfera culturală, care și-au dorit să dezvolte programe educaționale, au contribuit la transformarea consiliului într-un partener de dialog real prin exerciții de activare și valorizare a sa.

Coordonatorul/Consilierul pentru proiecte și programe educative școlare și extrașcolare

Activitatea educativă școlară și extrașcolară este parte a planului de dezvoltare instituțională a unității de învățământ. Responsabilul de proiecte și programe educative școlare și extrașcolare coordonează activitatea educativă din școală, inițiază, organizează și desfășoară activități extrașcolare și extracurriculare la nivelul unității de învățământ.

Partenerii lui sunt:

- șeful comisiei diriginților;
- responsabilul comisiei de învățământ primar;
- responsabilul consiliului reprezentativ al părinților pe școală/asociația de părinți;
- reprezentanți ai consiliului elevilor;
- consilierul școlar;
- partenerii guvernamentali și neguvernamentali.

Planificarea activităților extrașcolare se face înaintea începerii anului școlar și trebuie să se regăsească în portofoliul Coordonatorului pentru proiecte și programe educative școlare și extrașcolare la nivel de:

- ofertă educațională a unității de învățământ în domeniul activității educative extrașcolare;
- plan anual și semestrial al activității educative extrașcolare;
- planificare calendaristică a activităților educative extrașcolare, inclusiv în perioada vacanțelor școlare;
- programe de parteneriat pentru realizarea de activități educative extrașcolare.

Primul pas în stabilirea unui parteneriat cu școala îl reprezintă contactarea și discutarea posibilităților de colaborare cu coordonatorul activității educative școlare și extrașcolare. În cazul unui acord asupra unor activități cultural-educaționale, acestea trebuie incluse în propunerea de calendar la nivel de școală pentru a fi aprobată. Colaborarea acestuia cu partenerii ONG este stipulată în descrierea funcției. Acesta este în plus responsabil și cu organizarea activității educative nonformale din internatele școlare.

Parteneriatele educative internaționale pot fi susținute prin programul Erasmus+, cât și prin platformele europene de colaborare online a școlilor: www.etwinning.net/ro; sau pentru colaborarea cu profesori din Europa: www.eun.org;

Profesorul diriginte

Profesorul diriginte este cel care coordonează activitatea clasei de elevi de gimnaziu și liceu. În învățământul primar, această atribuție îi revine învățătorului (în funcție de formarea inițială, în loc de învățător putem vorbi de institutor sau profesor pentru învățământul primar).

Profesorul diriginte desfășoară activități educative extrașcolare, în școală și în afara acesteia, activități pe care le stabilește după consultarea elevilor și a părinților, în concordanță cu specificul vârstei și nevoilor identificate pentru colectivul respectiv de elevi; colaborează cu profesorii clasei și coordonatorul pentru proiecte și programe educative școlare și extrașcolare pentru informarea privind activitatea elevilor, pentru soluționarea unor situații specifice activităților școlare și pentru toate aspectele care vizează procesul instructiv-educativ; cu comitetul de părinți al clasei și cu părinții, tutorii sau susținători legali pentru toate aspectele care vizează activitatea elevilor și evenimentele importante la care aceștia participă și cu alți parteneri implicați în activitatea educativă școlară și extrașcolară; monitorizează completarea portofoliului educațional al elevilor; întocmește calendarul activităților educative extrașcolare ale clasei.

Dacă pentru pătrunderea proiectelor cultural-educaționale în școală trebuie abordat Coordonatorul activităților educative școlare și extrașcolare, pentru planificarea unor astfel de activități la nivelul clasei trebuie discutat cu profesorul diriginte. Dirigintele este persoana care cunoaște cel mai bine elevii și specificul clasei.

Persoane resursă pentru activități de educație prin cultură

Atunci când proiectați activități pentru elevi găsiți sprijin atât în școală (ex. cadre didactice, personal didactic auxiliar, elevi) cât și printre membrii comunității (ex. părinți, reprezentanți ai autorităților locale, specialiști din diferite domenii, personalități locale, membri ai unor ONG-uri). În această secțiune găsiți

descrierea persoanelor din sistemul educațional care ar putea facilita aducerea de activități de educație prin culturală în viața elevilor. Vom încerca să oferim o descriere succintă a atribuțiilor lor specifice, precum și să sugerăm modalitățile de colaborare a artiștilor și operatorilor culturali cu ei.

Personalul din învățământul preuniversitar este format din:

- personal didactic
  - de predare și instruire practică
  - de predare asociat
  - didactic auxiliar și
  - de conducere, de îndrumare și control
- personal nedidactic

Personalul didactic

Conform *Fișei cadru de autoevaluare/evaluare în vederea acordării calificativului anual*, personalul didactic are, printre altele, următoarele atribuții:

- realizarea unor activități extracurriculare corelate cu obiectivele curriculare, nevoile și interesele educabililor și planul managerial al unității, participarea la acțiuni de voluntariat;
- utilizarea unor strategii didactice care asigură caracterul aplicativ al învățării și formarea competențelor specifice;
- diseminarea, evaluarea și valorizarea activităților realizate;
- coordonarea elaborării portofoliului educațional ca element central al evaluării rezultatelor învățării,
- dezvoltarea de parteneriate și proiecte educaționale în vederea dezvoltării instituționale;
- implicarea activă în crearea unei culturi a calității la nivelul organizației.

Personalul didactic asociat reprezintă o categorie recunoscută, fiind luată în considerare la îndeplinirea standardelor privind autorizarea sau acreditarea unității școlare (LEN, Art. 247n). În măsura în care școala nu dispune de personal didactic specializat pentru anumite domenii culturale, profesioniștii din aceste domenii pot fi încadrați ca personal didactic asociat.

Colaborarea operatorilor culturali cu personalul didactic se poate face pe fiecare palier al normei didactice:

- activități punctuale sau extinse pe parcursul unor unități de învățare, desfășurate în cadrul orelor de curs;
- activități de informare/formare a profesorilor pentru diferite activități culturale;
- activități de educație nonformală cu elevii;
- contribuții în cadrul orelor de dirigenție (dezvoltare personală prin tehnici creative, orientare vocațională etc.).

Personalul didactic auxiliar

Bibliotecarul școlar:

- este responsabil de colaborarea cu instituții de cultură și educație în vederea realizării unor proiecte cu caracter cultural și educativ;

- este responsabil de realizarea activităților pedagogice, culturale, de comunicare, organizarea de expoziții, vizite și întâlniri tematice, ateliere de creație privind promovarea ofertei bibliotecii în comunitate și atragerea cititorilor, consolidarea relației dintre școală și comunitate;
- este responsabil de promovarea valorilor culturale românești prin intermediul unor parteneriate educative naționale și internaționale.

Profesorul documentarist:

- este responsabil de planificarea și organizarea activităților școlare și extrașcolare în concordanță cu obiectivele educaționale și gradul de interes al elevilor și al comunității locale;
- participă la completarea portofoliului educațional ca element central al evaluării rezultatelor învățării;
- asigură varietatea activităților desfășurate în colaborare cu diferiți parteneri și relevanța parteneriatelor în calitatea desfășurării și conținutului activităților;
- este responsabil de promovarea imaginii școlii în comunitate prin participarea și rezultatele elevilor la olimpiade, concursuri, competiții, activități extracurriculare și extrașcolare.

Informaticianul:

- este responsabil de participarea la activități extracurriculare corelate cu obiectivele curriculare extrase din planul managerial al unității, asigurarea asistenței tehnice profesorilor de altă specialitate decât informatica în timpul orelor desfășurate în laboratorul Advance e-Learning (AEL) sau în oricare alt laborator de informatică;
- este responsabil de comunicarea și relaționarea cu partenerii din comunitatea locală;
- este responsabil de dezvoltarea de parteneriate și proiecte educaționale în vederea dezvoltării instituționale.

Laborantul:

- este responsabil de proiectarea de activități extracurriculare corelate cu obiectivele curriculare extrase din planul managerial al unității;
- este responsabil de realizarea unor experimente didactice care asigură caracterul aplicativ al învățării și formarea competențelor specifice;
- este responsabil de participarea la activități extracurriculare, precum și participarea la acțiuni de voluntariat;
- este responsabil de comunicarea și relaționarea cu partenerii din cadrul comunității;
- este responsabil de dezvoltarea de parteneriate și proiecte educaționale în vederea dezvoltării instituționale.

Tehnicianul:

- oferă sprijin în operarea echipamentului tehnic și a laboratoarelor tematice și informatice;
- contribuie la promovarea în comunitate a activității instituției, participând la programe și parteneriate.

Pedagogul școlar:

- este un partener în organizarea unor activități nonformale în căminele de elevi;
- este responsabil de aspecte legate de: dezvoltarea personalității elevului, realizarea comunicării cu elevii, cu factorii de răspundere din școală și cu familia, manifestarea unei atitudini proactive în legătură cu activitățile specifice căminului;
- este responsabil de promovarea în comunitate a activității instituției, participând la programe și parteneriate/pregătind participarea elevilor la programe/parteneriate.

Instructorul de educație extrașcolară:

- realizează planul anual și semestrial de activități extrașcolare;
- realizează activitățile extrașcolare propuse;
- este responsabil de promovarea în comunitate a activității instituției, participând la programe și parteneriate.

Instructorul-animator:

- este responsabil de fundamentarea proiectării activităților educative/formative pe analiza de nevoi efectuată în unitatea de învățământ;
- este responsabil de realizarea proiectării programelor educative pentru activitățile de timp liber și de vacanță pe care le realizează la nivelul școlilor, al cluburilor copiilor sau în taberele școlare;
- este responsabil de elaborarea proiectelor de parteneriat cu alte instituții de învățământ;
- este responsabil de organizarea activităților educative complementare care vizează dezvoltarea aptitudinilor elevilor în domeniile cultural-artistic, tehnic-aplicativ, sportiv-turistic;
- este responsabil de desfășurarea activităților atelierelor de lucru tematice, în conformitate cu nevoile elevilor și cu specificul unității de învățământ;
- coordonează formațiile cultural-educative;
- amenajează spații adecvate pentru desfășurarea activităților recreative în perimetrul unității de învățământ sau în tabere școlare;
- facilitează implicarea specialiștilor din palatele și cluburile copiilor în realizarea programelor și proiectelor desfășurate în unitatea de învățământ;
- popularizează în rândul elevilor programele propuse de instituțiile specializate în activitățile de timp liber;
- inițiază și derulează proiecte și parteneriate;
- colaborează cu mass-media în vederea difuzării și popularizării activităților desfășurate în unitatea de învățământ.

Asistentul social:

- este responsabil cu recuperarea și integrarea socială a persoanelor cu probleme speciale în societate.

Mediatorul școlar:

- sprijină elevii cu o situație socio-economică dificilă;
- proiectarea activității extracurriculare;
- stabilește modelele de colaborare ale școlii cu familia, comunitatea locală, ONG-uri;
- sprijină relaționarea eficientă cu partenerii economici și sociali;
- gestionează activități practice în cadrul unor proiecte dezvoltate în parteneriat;
- inițiază și derulează proiecte și parteneriate.

Profesorul acompaniator-corepetitor:

- are un rol instructiv în ceea ce privește instrumentele muzicale în învățământul vocațional (școlile și liceele de muzică).

Instructorul de educație extrașcolară și instructorul-animator reprezintă principalii partenerii din rândul personalului didactic auxiliar în derularea activităților culturale.

Personalul didactic beneficiază de formare pedagogică, dar personalul nedidactic nu are, în cele mai multe cazuri, o astfel de pregătire. De aceea, proiectarea activităților ar trebui să fie avizată și de personal didactic, iar derularea activităților să fie monitorizată de cadrele didactice.

Personalul nedidactic

Secretarul:

- asigură interfața privind comunicarea cu beneficiarii direcți și indirecti;
- asigură permanent legătura cu reprezentanții comunității locale privind activitatea compartimentului administrativ.

Administratorul financiar-contabil:

- are rol administrativ la nivelul unității școlare;
- este responsabil cu planificarea bugetară prin prisma dezvoltării instituționale și promovarea imaginii școlii;
- asigură permanent legătura cu reprezentanții comunității locale privind activitatea compartimentului administrativ.

Administratorul de patrimoniu:

- organizează și gestionează baza materială a unității de învățământ;
- elaborează documentația necesară, conform normelor în vigoare, pentru realizarea de achiziții publice în vederea dezvoltării bazei tehnico-materiale a școlii;
- gestionează inventarul mobil și imobil al școlii în registrul inventar al acesteia și în evidențele contabile;
- coordonează activitatea personalului nedidactic și asigură comunicarea cu familia, partenerii sociali etc. în ce privește asigurarea necesarului de materiale didactice și echipamente pentru desfășurarea activităților educative;
- atrage sponsori în vederea dezvoltării bazei materiale a școlii.

Parteneri și parteneriate

În ziua de astăzi se vorbește despre o nouă paradigmă educațională, cea a centrării procesului de învățământ pe dezvoltarea competențelor, fapt care aduce câteva modificări fundamentale în organizarea educației: natura activităților educative formale se schimbă, iar importanța activităților extracurriculare și extrașcolare crește considerabil.

Pentru a facilita implementarea acestei paradigme, statul, conform LEN, încurajează dezvoltarea parteneriatului public-privat. Operatorii culturali pot realiza o varietate de activități de colaborare cu școala, de la acțiuni de formare a profesorilor în domeniul culturii, la realizarea împreună a activităților educative formale și nonformale, curriculare sau extracurriculare, în spațiul școlii sau în afara lui. Practica ultimilor ani ne-a arătat că parteneriatele cel mai ușor de pus în practică sunt cele care vizează activități de tip nonformal, cum sunt cele din cadrul Programului „Școala altfel”, despre care vom vorbi mai pe larg într-un capitol dedicat.

Deși în acest capitol ne vom referi la aspectele practice ale colaborării cu instituțiile sistemului de învățământ, nu trebuie neglijat faptul că organizațiile culturale pot să contribuie și la aspecte formale, printr-un aport la definirea politicilor în domeniul educației. Conform LEN, Ministerul Educației „*proiectează, fundamentează și aplică strategiile naționale în domeniul educației, cu consultarea (...) ONG-urilor finanțatoare care susțin programe educative*”.

În vederea atingerii obiectivelor școlii, directorul și Consiliul de administrație colaborează cu administrația publică locală și reprezentanții comunității locale și pot realiza parteneriate cu asociații, fundații, instituții de educație și cultură, organisme economice și organizații guvernamentale sau alte tipuri de organizații.

Părinții – parteneri educaționali

Părinții au dreptul să se constituie în asociații cu personalitate juridică care se organizează și funcționează în conformitate cu propriul statut. În momentul înscrierii elevilor în registrul unic matricol, unitățile de învățământ încheie cu părinții un *contract educațional* care stipulează drepturile și obligațiile acestora. Consiliul de administrație monitorizează modul de îndeplinire a obligațiilor prevăzute în contractul educațional, iar comitetul de părinți al clasei urmărește modul de îndeplinire a obligațiilor de către fiecare părinte și adoptă măsurile care se impun în cazul încălcării prevederilor cuprinse în acest document.

Forme asociative ale părinților

Adunarea generală a părinților – este constituită din toți părinții copiilor de la grupă/clasă și are următoarele atribuții:

- discută problemele generale ale colectivului de elevi;
- hotărăște activitățile de susținere a cadrelor didactice și a echipei manageriale a ui, în demersul de asigurare a condițiilor necesare educării copiilor/elevilor;
- se întrunește semestrial sau ori de câte ori este nevoie.

Comitetul de părinți – se constituie la nivelul fiecărei grupe/clase și reprezintă interesele părinților în Adunarea Generală a Părinților, în Asociația părinților, în consiliul profesoral, în Comitetul Clasei și în relațiile cu echipa managerială. Acesta are următoarele atribuții:

- sprijină învățătorul/profesorul diriginte în organizarea și desfășurarea de proiecte, programe și activități educative extrașcolare;
- atrage persoane fizice sau juridice care, prin contribuții financiare sau materiale, susțin programe de modernizare a activității educative și a bazei materiale din clasă și din școală;

- se implică activ în asigurarea securității copiilor/elevilor pe durata orelor de curs, precum și în cadrul activităților educative, extrașcolare și extracurriculare.

Consiliul reprezentativ al părinților/Asociația de părinți (AP) – se înființează la nivelul fiecărei unități de învățământ și desemnează reprezentanții părinților în organismele de conducere și comisiile unității de învățământ. AP colaborează cu structurile asociative ale părinților la nivel local, județean, regional și național. Reprezentantul AP este președintele care asigură relația cu alte persoane fizice și juridice. AP are următoarele atribuții:

- propune unităților de învățământ discipline și domenii care să se studieze prin curriculumul la decizia școlii;
- sprijină parteneriatele educaționale între unitățile de învățământ și instituțiile/organizațiile cu rol educativ din comunitatea locală;
- se implică direct în derularea activităților din cadrul parteneriatelor ce se derulează în unitatea de învățământ, la solicitarea cadrelor didactice;
- susține conducerea unității de învățământ în organizarea și desfășurarea Programului „Școala după școală”.

Un partener important în implementarea parteneriatelor cu școlile îl reprezintă Comitetul de Părinți, care sprijină organizarea activităților educative extrașcolare.

O altă structură relevantă ce poate susține parteneriatele cultural-educative este Asociația Părinților. Aceasta are dreptul legal de a propune școlilor programe de tip CDS (vezi cap. 4.2), sprijină și se implică direct în derularea parteneriatelor educaționale cu organizațiile din comunitatea locală și de a susține programul „Școala după școală”.

Este interzisă implicarea copiilor/elevilor sau a cadrelor didactice în strângerea fondurilor, în schimb AP poate atrage resurse financiare extrabugetare din partea unor persoane fizice sau juridice din țară și din străinătate, care vor fi utilizate pentru modernizarea și întreținerea patrimoniului unității de învățământ, a bazei materiale și sprijinirea financiară a unor activități extrașcolare.

Accesează colecția de bune practici de parteneriate culturale cu școlile la adresa: <http://culturaineducatie.ro/proiecte/>

Consortiile școlare

Acestea se pot înființa din unități de învățământ, palate și cluburi ale copiilor (instituții responsabile cu organizarea activităților nonformale extrașcolare) și autorități ale administrației publice locale în vederea creșterii calității educației și a optimizării gestionării resurselor. Acestea sunt structuri asociative, fără personalitate juridică, constituite din două sau mai multe unități de învățământ preuniversitar. Consortiile școlare se află în relații de colaborare cu societatea civilă, ONG-uri, companii private naționale și internaționale etc. Conducerea consorțiului școlar este asigurată de consiliile de administrație ale unităților de învățământ membre ale acestuia. Printre rolurile consorțiilor școlare se numără:

- facilitarea accesului unităților de învățământ din cadrul acestora la proiecte în parteneriat cu alte instituții și organizații publice ori private, din țară sau din străinătate;
- promovarea colaborării interdisciplinare în vederea stimulării inovării și formarea competențelor pentru dezvoltare sustenabilă în societatea cunoașterii;

- diversificarea ofertei de servicii educaționale, prin programe de stimulare a performanței, de educație timpurie, de realizare a programului „Școală după școală”, de formare a adulților, contractarea unor servicii pentru întreprinderi și comunitățile locale (de exemplu, studii, cercetări, consultanță etc.).

Centrul comunitar de învățare permanentă

Acesta se înființează de către unitatea de învățământ, pe baza unor oferte de servicii educaționale adaptate nevoilor specifice diferitelor grupuri-țintă interesate. Ele se pot organiza de sine stătător sau în parteneriat cu autoritățile administrației publice locale și cu alte instituții și organisme publice și private: case de cultură, furnizori de formare continuă, parteneri sociali, ONG-uri.

Parteneri din sistemul de educație și alte instituții publice

În vederea atingerii obiectivelor educaționale stabilite prin proiectul de dezvoltare instituțională/planul de acțiune al unității de învățământ, unitățile de învățământ pot realiza parteneriate educaționale cu alte unități de învățământ de diferite niveluri, cluburi și palate ale copiilor, cu centre de consiliere sau centre logopedice, cu Inspectoratul Școlar județean, respectiv inspectoratele de sector din Municipiul București, cu Palatul Național al Copiilor sau palatele județene ale copiilor, casele corpului didactic, case de cultură, furnizori de formare continuă, sau cu alte unități conexe ale Ministerul Educației. Aceste acorduri se pot institui pe termen scurt, mediu sau lung pentru a răspunde unor nevoi specifice identificate în strategiile sau planul managerial și cel de acțiune al școlii. Aceste instituții pot contribui cu diferite resurse (metodologice, umane, materiale, financiare etc.) la realizarea activităților prevăzute în acordul de parteneriat în care se precizează drepturile și obligațiile fiecărei părți implicate. Tipul de parteneriat diferă de la o instituție la alta în funcție de viziunea instituțională, de obiectivele urmărite sau de resursele existente în cele două organizații. Cele mai întâlnite parteneriate sunt consorțiile școlare și parteneriatele pentru Programul „Școala după școală”. În cazul derulării unor activități în afara perimetrului unității de învățământ, în protocol se va specifica concret cărei părți îi revine responsabilitatea asigurării securității copiilor/elevilor. În cazul parteneriatelor cu unități de învățământ din străinătate încheiate cu scopul derulării de activități comune de dezvoltare a personalității copiilor și a tinerilor, trebuie avută în vedere inclusiv legislația în vigoare din statele din care provin instituțiile respective.

Autoritățile publice locale

Consiliul Județean are un rol important în finanțarea școlilor și a unor posturi cum ar fi cel al mediatorului școlar, dar și în susținerea prin diferite modalități a activităților educaționale (oferirea de spații pentru evenimente cultural-educative, de beneficii diverse elevilor și personalului școlii sau familiilor). Acestea susțin, alături de alte organizații cu competențe în domeniu, activitățile educative și recreative de tip „Școala după școală”.

Direcțiile Generale de Asistență Socială și de Protecția Copilului, inspectoratele județene și unitățile de poliție locale, unitățile sanitare locale reprezintă, deasemenea, parteneri potențiali ai unităților de învățământ care pot oferi specialiști din diferite domenii și pot contribui la realizarea unor activități educaționale autentice în medii relevante. Prin aceste parteneriate se pot organiza la nivel local centre comunitare de învățare permanentă, pe baza unor oferte de servicii educaționale adaptate nevoilor specifice diferitelor grupuri-țintă interesate.

Partenerii sociali

Unitățile de învățământ pot încheia protocoale de colaborare cu agenții economici în vederea realizării de vizite în companii, invitarea unor profesioniști pentru discuții cu elevii pe teme profesionale, educaționale sau culturale, pentru realizarea de parteneriate și protocoale de colaborare de instruire practică în cadrul unor companii. Tabloul partenerilor posibili este completat de reprezentanții sindicatelor, ai bisericii, asociațiilor profesionale și organizațiilor nonguvernamentale care pot susține drepturile profesorilor, respectiv contribui la organizarea de activități educative și culturale relevante și semnificative (ex. organizarea de excursii, pelerinaje la mănăstiri etc.).

Curriculumul național în relație cu educația prin cultură

Curriculumul național și competențele cheie

Curriculumul național pentru învățământul primar și gimnazial, alături de celelalte sisteme europene, se axează pe dezvoltarea unui set de 8 competențe-cheie care determină profilul de formare a elevului:

- competențe de comunicare în limba română și în limba maternă, în cazul minorităților naționale;
- competențe de comunicare în limbi străine;
- competențe de bază de matematică, științe și tehnologie;
- competențe digitale de utilizare a tehnologiei informației ca instrument de învățare și cunoaștere;
- competențe sociale și civice;
- competențe antreprenoriale;
- competențe de sensibilizare și de exprimare culturală;
- competențe de a învăța să înveți.

Prin includerea pe lista celor opt competențe cheie, sensibilizarea și exprimarea culturală reprezintă o țintă importantă pentru toate sistemele de învățământ europene, inclusiv pentru cel românesc. Ea vizează următorul set de cunoștințe, deprinderi și atitudini (cf. *Descriptivul competențelor cheie europene*):

Cunoștințe – conștientizarea moștenirii culturale, locale, naționale, europene și a locului patrimoniului cultural în lume; cunoștințe de bază referitoare la produse culturale majore, inclusiv cultura contemporană populară; înțelegerea diversității culturale și lingvistice în Europa și în alte regiuni ale lumii, înțelegerea nevoii de a conserva această diversitate, a importanței factorilor estetici în viața de fiecare zi.

Deprinderi – aprecierea critică și estetică a operelor de artă și a spectacolului, precum și a propriei exprimări printr-o varietate de mijloace, folosind propriile aptitudini; raportarea propriilor puncte de vedere creative și expresive la opiniile altora; identificarea și realizarea oportunităților sociale și economice în activitatea culturală; dezvoltarea abilităților creative care pot fi transferate într-o varietate de contexte profesionale.

Atitudini – înțelegerea profundă a propriei culturi și sensul identității ca bază a respectului și a atitudinii deschise față de diversitatea exprimării culturale; creativitate și dorință pentru cultivarea capacității estetice prin expresie artistică și prin participare la viața culturală.

Procesul de reformă curriculară care se desfășoară în acest moment prevede ca, începând cu generația care va intra în clasa a v-a în anul 2017, pentru fiecare disciplină și domeniu de studiu, programa școlară să acopere 75% din orele de predare și evaluare, lăsând la dispoziția cadrului didactic 25% din timpul alocat disciplinei/domeniului de studiu respectiv. În funcție de caracteristicile elevilor și de strategia școlii din care face parte, profesorul va decide dacă procentul de 25% din timpul alocat disciplinei/domeniului de studiu este folosit pentru învățare remedială, pentru consolidarea cunoștințelor sau pentru stimularea elevilor capabili de performanțe superioare, conform unor planuri individuale de învățare elaborate pentru fiecare elev.

Cum se poate propune un curriculum la decizia școlii

Una din principalele modalități de creștere a expunerii elevilor la arte și patrimoniu o reprezintă introducerea unor ore dedicate lor prin intermediul **curriculumului la decizia școlii (CDS)**. Așa cum îi sugerează numele, fiecare școală are dreptul de a include în oferta educațională o serie de astfel de curriculă, în funcție de nevoile și interesele elevilor pe care îi deservește (Ordin nr. 3593/2014).

Disciplinele opționale oferite la nivelul unității de învățământ trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- asigură diversificarea activităților de învățare, în funcție de nevoile și de aspirațiile elevilor;
- pot fi derivate din oricare dintre disciplinele de învățământ, constituindu-se astfel într-o ofertă educațională care răspunde interesului elevilor pentru un anumit domeniu de studiu;
- pot introduce un nou obiect de studiu, în afara celor prevăzute în trunchiul comun, structurat în jurul unei teme integratoare pentru o anumită arie curriculară sau pentru mai multe arii curriculare.

Proiectarea curriculumului elaborat în școală are ca repere interesele elevilor, resursele umane și materiale ale școlii, precum și nevoile și specificul comunității locale. Curriculumul la decizia școlii poate fi concretizat sub formă de (ISJ Dolj, 2015):

Curriculum aprofundat – reprezintă, pentru învățământul general, acea formă de CDS care urmărește aprofundarea obiectivelor de referință ale Curriculumului-nucleu prin noi obiective de referință și unități de conținut, în numărul maxim de ore prevăzut în plaja orară a unei discipline. Conform Ordinului ministrului nr. 3638/2001, aprofundarea se aplică numai în cazuri de recuperare, pentru acei elevi care nu reușesc să atingă nivelul minimal al obiectivelor prevăzute de programă în anii anteriori.

Curriculum extins – reprezintă, pentru învățământul general, acea formă de CDS care urmărește extinderea obiectivelor și a conținuturilor din curriculumul-nucleu prin noi obiective de referință și noi unități de conținut, în numărul maxim de ore prevăzut în plaja orară a unei discipline. Acesta presupune parcurgerea programei în întregime (inclusiv elementele marcate cu asterisc).

Curriculum opțional – reprezintă acea formă de CDS care este structurată sub forma unei discipline școlare noi, cu finalități și conținuturi diferite de cele ale curriculumului obligatoriu, corespunzător trunchiului comun.

Pentru a aduce un CDS în clasă trebuie parcurse trei etape: I. pregătirea programei prin implicarea tuturor actorilor cheie, urmată de II. aprobarea ei la nivel național sau la nivel local, pentru ca apoi III. unitatea de învățământ să o includă în oferta educațională a unui anumit an școlar. Avizul științific este necesar în anumite județe pentru toate tipurile de CDS, în timp ce alte județe (ex. Alba, Bihor) solicită obținerea unui astfel de aviz doar pentru aprobarea CDS-urilor ce introduc discipline noi, în timp ce CDS-urile de aprofundare și de extindere se aprobă la nivelul școlii.

I. Pregătirea:

1. Analiza de nevoi prezente și viitoare la nivelul elevilor înscriși în unitatea de învățământ.
2. Identificarea așteptărilor comunității locale față de unitatea școlară.
3. Evaluarea disponibilității resurselor umane și materiale existente în unitatea de învățământ.
4. Realizarea unei analize a nevoilor și a oportunităților specifice contextului cultural, social și economic local.
5. Furnizarea de propuneri de CDS de către cadrele didactice și comitetele de părinți.
6. Informarea și implicarea elevilor.
7. Consultarea cu părinții.

8. Constituirea colectivului de lucru și stabilirea schemei orare.
9. Realizarea programei cds.

II.1 Aprobarea la nivel național:

1. Proiectele de programe școlare trebuie să respecte criteriile de calitate stabilite de ME și trebuie însoțite de o notă de fundamentare referitoare la relevanța propunerii pentru nevoile elevilor și la eventuale experiențe de pilotare la nivel local.
2. Acestea se depun la registratura Ministerului Educației, urmând ca experții ai Institutului de Științe ale Educației (ISE)/Centrului Național pentru Dezvoltarea Învățământului Profesional și Tehnic (CNDIPT) și inspectorii de specialitate ai Ministerului Educației să verifice îndeplinirea criteriilor de calitate și să elaboreze un raport de expertiză.
3. Dacă sunt respectate criteriile de calitate, proiectul de programă școlară este înaintat Comisiei naționale de specialitate, însoțit de raportul de expertiză.
4. Dacă sunt respectate criteriile de calitate, ISE/CNDIPT transmite propunătorului raportul de expertiză, însoțit, după caz, de recomandări de îmbunătățire.
5. Comisiile naționale de specialitate analizează și dau avizul consultativ proiectelor de programe școlare propuse pentru oferta națională.
6. ISE/CNDIPT avizează programele școlare pentru disciplinele/domeniile de studiu, respectiv modulele de pregătire opționale propuse pentru oferta națională și le înaintează Ministerului Educației spre aprobare prin ordin al ministrului educației naționale.

II.2 Aprobarea la nivel local:

1. Cadrele didactice elaborează programele școlare pentru discipline/domenii de studiu, respectiv module de pregătire opționale oferite la nivelul unității de învățământ.
2. Consiliul de administrație înaintează către inspectoratul școlar setul de programe școlare pentru discipline/domenii de studiu, respectiv module de pregătire opționale elaborate la nivelul școlii și solicită un aviz științific.
3. După obținerea avizului științific are loc aprobarea în Consiliul de administrație a programelor școlare pentru discipline/domenii de studiu opționale oferite la nivelul unității de învățământ ce se vor studia în anul școlar următor.
4. În cazul în care o programă școlară nu primește avizul științific din partea inspectoratului școlar, aceasta poate fi refăcută de către autor, pe baza recomandărilor primite din partea inspectorului școlar.
5. Autorul poate solicita sprijin din partea responsabilului catedrei/comisiei metodice pentru revizuirea programei școlare oferite.
6. Procedura este reluată până la obținerea avizului științific din partea inspectoratului școlar.

III. Includerea în oferta educațională a unei școli:

1. Stabilirea cds se realizează, în mod descentralizat, de către fiecare ui, în fiecare an școlar, pentru anul școlar următor.
2. Oferta de curriculum la decizia școlii este avizată de comisiile metodice/catedre, aprobată de către Consiliul profesoral și este ulterior aprobată de către Consiliul de administrație pe baza unei documentații complete.
3. Difuzarea ofertei de opționale a școlii printre elevii și părinții interesați este urmată de centralizarea proceselor verbale cu opțiunile elevilor și semnăturile părinților și depunerea acestora la responsabilul Comisiei de curriculum.
4. Elaborarea programelor școlare pentru disciplinele/domeniile de studiu, respectiv modulele de pregătire opționale oferite la nivelul unității de învățământ trebuie să respecte structura specifică programelor școlare din curriculumul național pentru respectivul nivel de studiu.

Pe lângă instituțiile centrale și județene (Ministerul Educației, ISE, CNDIPT, inspectorate școlare) pot propune cds (discipline opționale oferite la nivel național) și unitățile de învățământ și alte organizații cu experiență în domeniul educației. Bineînțeles că, în calitate de parteneri ai sistemului de educație, și ONG-urile și instituțiile publice culturale pot să contribuie la dezvoltarea de cds-uri.

Se recomandă ca, pentru clasele de același nivel, orele de cds să fie prevăzute în același interval de timp, astfel încât să se poată constitui grupele de elevi în funcție de opțiunile exprimate.

Programul „Școala altfel” Cadru metodologic

Misiunea școlii, conform LEN, presupune dezvoltarea inițiativei în rândul elevilor, a leadershipului, a competențelor de rezolvare a problemelor sociale, făcând utile și necesare activitățile extracurriculare. Acesta își propune să implice atât elevii din învățământul preuniversitar, cât și cadrele didactice și părinții elevilor într-o suită de activități care să răspundă intereselor și preocupărilor diverse ale copiilor și tinerilor, punând în valoare talentele și capacitățile lor în diferite domenii, stimulând participarea lor la acțiuni variate, în contexte nonformale.

Pentru a sprijini implementarea activităților menționate mai sus, a apărut Programul „Școala Altfel”. Implementat pentru prima dată în anul școlar 2011–2012, el a fost apoi redenumit în anul școlar 2012–2013 „Să știi mai multe, să fii mai bun”, iar în prezent se numește în „Școala altfel: Să știi mai multe, să fii mai bun!”, dar acesta este de obicei prescurtat la „Școala altfel”.

În ce constă el? În fiecare an școlar este planificată o săptămână care este dedicată activităților educative extracurriculare și extrașcolare. Scopul lui este implicarea tuturor preșcolarilor/elevilor și a cadrelor didactice în activități care să răspundă intereselor și preocupărilor diverse ale preșcolarilor/elevilor, să pună în valoare talentele și capacitățile acestora în diferite domenii, nu neapărat în cele prezente în curriculumul național, și să stimuleze participarea lor la acțiuni variate, în contexte nonformale.

Activitățile extrașcolare presupun costuri mai ridicate, pe care nu toate familiile le pot acoperi. Cercetările (Măntăluță et al., 2013) au indicat nevoia creării unor mecanisme de sprijin material/financiar. Se resimte, de asemenea, nevoia diminuării birocrăției asociate activităților pe care le organizează cadrele didactice, a raportărilor amânunțite, necesitatea unei mai bune colaborări cu partenerii, a mai bune rapoartări la opțiunile elevilor și diversificării activităților.

„Școala altfel” se desfășoară în conformitate cu un orar special, programul activităților fiind elaborat și organizat de fiecare unitate de învățământ și include toți copiii preșcolari/elevii și toate cadrele didactice. Programul se suprapune cu etapele naționale ale olimpiadelor școlare pe discipline de învățământ și concursurile școlare organizate de Ministerul Educației.

În vederea stabilirii programului în timpul primului semestru, unitatea de învățământ solicită propuneri de activități din partea elevilor, cadrelor didactice, părinților și reprezentanților autorităților administrației publice locale/ai comunității. Acestea sunt dezbătute în colectivele de elevi, în Consiliul profesoral și în Asociația părinților, iar selecția activităților propuse se face la nivelul unității de învățământ implicând în egală măsură elevii, cadrele didactice, părinții și asigurând concordanța cu obiectivele educaționale specifice comunității școlare.

Tipul, durata, modalitățile de organizare a activităților și responsabilitățile se stabilesc în Consiliul profesoral și se aprobă de către Consiliul de administrație, de obicei până în luna februarie. Consilierul educativ din unitatea de învățământ centralizează propunerile aprobate, în vederea includerii acestora în Calendarul Activităților Educative al unității de învățământ. Conducerile unității de învățământ vor asigura popularizarea programului la nivel local pentru crearea unui impact pozitiv al activităților organizate, atât la nivelul școlii, cât și la nivelul comunității. Se încurajează, acolo unde este posibil, participarea părinților, a voluntarilor, a reprezentanților mass-media și a publicului larg la activități.

Proiectele propuse pot fi realizate la nivelul grupelor/claselor, al grupurilor de clase sau al școlii și trebuie să urmărească și să permită realizarea unor obiective educaționale prin alte tipuri de activități care nu se pot derula în programul normal din perioada cursurilor. Elevii și cadrele didactice au posibilitatea de a

alege activitățile la care doresc să participe, din lista celor propuse. Activitățile trebuie să fie coordonate de un număr corespunzător de cadre didactice, iar conducerea unității de învățământ și cadrele didactice vor asigura supravegherea copiilor preșcolari/elevilor și a securității acestora.

În cadrul programului pot fi organizate următoarele tipuri de activități: culturale, tehnico-științifice, sportive, de educație pentru promovarea valorilor umanitare (inclusiv voluntariat, caritate, implicare activă în societate, responsabilitate socială, relații și comunicare etc.) și altele.

Aceste activități pot fi organizate sub formă de: ateliere de teatru, dans, muzică, arte plastice, educație media și cinematografică; competiții organizate la diferite niveluri; activități de voluntariat sau de interes comunitar; proiecte comunitare, de responsabilitate socială; tabere/școli de creație sau de cercetare.

Activitățile vor fi organizate în fiecare zi lucrătoare a săptămânii dedicate, acoperind cel puțin numărul de ore prevăzut în orarul obișnuit al școlii, programul fiind obligatoriu, atât pentru elevi, cât și pentru cadrele didactice.

Contactați reprezentanții școlii cu suficient timp înainte (în timpul primului semestru) pentru manifestarea intenției de colaborare în cadrul programului și negocierea ideilor de proiect propuse.

Deciziile în ce privește Programul „Școala altfel” sunt luate de Consiliul profesoral și Consiliul de administrație. Responsabilitatea popularizării programului la nivel local o are conducerea școlii, iar metologia de organizare încurajează acolo unde este posibil participarea părinților, a voluntarilor, a reprezentanților mass-mediei și a publicului larg la activități.

O activitate bine proiectată și care se adresează unor nevoi reale ale elevilor este întotdeauna de succes, iar aspectele negative legate de birocrăție și dificultățile în stabilirea parteneriatelor sunt depășite mai ușor.

Certificarea rezultatelor învățării

Instrumentul oficial care consemnează achizițiile de învățare ale elevului este Portofoliul educațional al elevului (cunoscut și sub denumirea de Portofoliul personal pentru educație permanentă) – reprezintă cartea de identitate educațională a elevului și elementul central al evaluării învățării acestuia.

Certificarea cunoștințelor și competențelor dobândite în contexte nonformale și informale poate fi făcută (LEN. Art 330.5) de organisme abilitate în acest sens de către centrele de evaluare și certificare a competențelor profesionale, obținute pe alte căi decât cele formale. Pentru îndrumare în recunoașterea competențelor obținute prin activități de voluntariat și emiterea Certificatului de competențe dobândite prin voluntariat consultați *Ghidul pentru recunoașterea competențelor dobândite prin voluntariat* realizat de Grupul de lucru în cadrul Anului European al Voluntariatului (2011).

Un concept actual este cel de ecuson digital (eng. *digital badge*). Acesta include totalitatea documentelor (diplome, certificate etc.) care atestă competențele dobândite, participarea la activități de învățare, care prezintă produsele sau rezultatele acestor activități realizate în contexte de învățare formale, nonformale și informale. Acesta se întocmește de către unitățile de învățământ începând cu clasa pregătitoare.

Activitățile extrașcolare în alte perioade ale anului

Activitatea educativă extrașcolară se desfășoară în afara orelor de curs, fie în incinta unității de învățământ, fie în afara acesteia (ex. palate și cluburi ale copiilor, spații educaționale, culturale, de divertisment). Școlile (cf. Ordinului nr. 3060) au dreptul de a organiza în perioada vacanțelor școlare sau a timpului liber tabere specializate pe discipline de învățământ sau în diferite domenii inclusiv ale artei și culturii, sau tabere de recreere, cluburi de vacanță, excursii, expediții școlare, drumeții, precum și manifestări cultural-educaționale etc. Ordinul menționat definește responsabilitățile școlii, inspectoratului, elevilor și părinților.

Activitățile trebuie planificate cu suficient timp înainte parcurgând următoarele etape:

1. **elaborarea documentelor** specifice, verificarea și avizarea corectitudinii întocmirii dosarului, de către director (cu cel puțin o lună înaintea începerii activității și anterior datei de plecare către inspectorat);
2. **înaintarea dosarului spre avizare** la secretariatul inspectoratului școlar (cu cel puțin cinci zile înainte de plecarea în tabără/excursie/expediție/drumeție);
3. **verificarea documentelor și avizarea planului** de excursie de către inspectorul școlar general/inspectorul școlar general adjunct.

Persoane responsabile	
la nivelul fiecărei grupe/clase de elevi	învățător/profesorul diriginte
la nivelul unității de învățământ	coordonatorul pentru proiecte și programe educative școlare și extrașcolare

În organizarea acestor activități trebuie să se țină cont de mai multe aspecte referitoare la responsabilitatea legală a școlii:

- să se asigure că spațiile alese pentru desfășurarea acestor activități îndeplinesc condițiile optime de siguranță, sănătate, odihnă și educație;
- să organizeze activitățile în afara orarului școlar, iar elevii vor participa doar începând cu ora la care se începe orarul școlar din acea zi. În mod excepțional se permit elevilor din ciclul preșcolar sau primar organizarea excursiilor tematice de o zi, doar una pe semestru și în timpul orelor de curs;
- să se asigure, pe toată durata taberei/excursiei, de existența unei persoane specializate în acordarea primului ajutor, dacă operatorul economic nu oferă acest lucru.
- să asigure securitatea elevilor, cel puțin, prin măsurile menționate în procedura operațională a inspectoratului școlar județean.

Activitățile educative extrașcolare pot fi de diferite tipuri: culturale, artistice, aplicative, științifice, de voluntariat. Ca mod de organizare acestea presupun: realizarea de proiecte, programe educative, concursuri, festivaluri, expoziții, campanii, schimburi culturale, excursii, serbări, expediții, școli, tabere și caravane tematice, dezbateri, sesiuni de formare, simpozioane, vizite de studiu, vizite, ateliere deschise etc. Funcțiile îndeplinite de activitățile educative extrașcolare sunt multiple: dezvoltare personală, formare și întărire a culturii organizaționale a unității de învățământ, îmbunătățire a motivației, frecvenței și performanței școlare, remediere a unor probleme comportamentale ale elevilor.

Etapele în pregătirea activităților extrașcolare sunt:

1. Realizarea studiului de impact la nivel de școală.
2. Analiza rezultatelor acestuia, a opțiunilor elevilor și ale părinților și a resurselor de care dispune unitate de învățământ și stabilirea activităților educative extrașcolare adecvate acestora de către Consiliul profesoral, împreună cu Consiliul elevilor.
3. Analiza planului de dezvoltare instituțională, a direcțiilor stabilite de către inspectorate de către coordonatorul acestor activități și propunerea unui plan/calendar (anual, semestrial) al unității de învățământ pentru aceste activități.
4. Aprobarea calendarului activităților educative extrașcolare de către Consiliul de administrație.
5. Organizarea de excursii, tabere, expediții (activități care implică deplasarea din localitate de domiciliu) trebuie să respecte prevederile stabilite prin ordin al ministrului educației și procedura specifică a inspectoratului școlar de care aparține școala.
6. Obținerea acordului scris al părinților pentru participare și, dacă activitățile vor fi documentate foto/video, acordul pentru fotografiere și filmare.

Spre deosebire de decidenți (directori și inspectorii), care lucrează în mod constant cu aspectele normative, reprezentanții sistemului educațional tind să se bazeze foarte mult pe practici validate de experiență. În lucrul direct cu artiștii și organizațiile culturale aceasta înseamnă că va exista o tendință a cadrelor didactice de a se angaja mai ușor în experiențe care au mai fost încercate, dublată de o anumită reticență față de experiențe noi, chiar dacă există toate premisele normative pentru a inova. Astfel, o experiență cum ar fi vizitarea unei expoziții de artă contemporană este receptată ca fiind mai puțin adecvată pentru elevi, decât o serbare la care se recită poezii și se prezintă dansuri. În acest caz, este rolul artistului sau al organizației culturale de a sprijini școala în a dezvolta activități în zone noi, dar valoroase pentru elevi.

Asigurarea calității

Ca în orice domeniu de activitate, și în învățământ se pune problema asigurării calității proceselor desfășurate. În România aceasta este reglementată prin Legea nr. 87/2006. Metodologiile de evaluare internă și externă au început să fie aplicate din anul școlar 2006–2007. Ca organizație ce oferă servicii educaționale, școala își stabilește propriul program de asigurare a calității și îl implementează prin intermediul unei comisii specializate – Comisia de Evaluare și Asigurare a Calității (CEAC). Metodologia de autoevaluare internă a școlilor (Bîrzea, 2006) include o serie de indicatori și standarde referitoare la organizarea activităților non-formale.

Evaluarea activității educative extrașcolare la nivelul unității de învățământ se realizează, anual, de către coordonatorul pentru proiecte și programe educative școlare și extrașcolare și se concentrează pe:

- gradul de dezvoltare și diversificare a setului de competențe cheie;
- gradul de responsabilizare și integrare socială;
- adoptarea unei culturi organizaționale demne și decente;
- gradul de formare a mentalității specifice învățării pe tot parcursul vieții.

Calitatea activităților educative extrașcolare derulate la nivelul unității de învățământ reprezintă un aspect important, iar evaluarea acestor activități este parte a evaluării instituționale. Aportul operatorilor cultural-artistici este dezirabil la nivelul unităților de învățământ, iar acolo unde este nevoie, trebuie sensibilizați reprezentanții școlii (coordonator activități extrașcolare, director, diriginte, consiliul elevilor) față de nevoia de colaborare și de importanța acestor tipuri de activități în planul de dezvoltare instituțională și a evaluării instituționale.

Metodologia/grila de autoevaluare a școlilor prevede o serie de standarde și variabile de care CEAC trebuie să țină cont. (ex. D.52: *Ponderea învățării nonformale și a activităților extracurriculare în ansamblul activităților de predare-învățare*). Înainte de o întâlnire prospectivă cu reprezentanții școlii puteți analiza variabilele și standardele de mai jos și să vedeți ce variabile credeți că vor avea o valoare mai mare ca urmare a proiectului/parteneriatului propus.

Variabile	Standardele minimale	Standardele de referință
D.13. Condițiile de acces în familie la informație, servicii culturale și dezvoltare personală	<i>În familie, aproximativ 50% din elevii școlii au acces la un minimum de servicii culturale, informație și dezvoltare personală (cărți, Internet, TV, oportunități de vizite la muzee, cinematografe, site-uri istorice și folclorice, activități artistice și sportive).</i>	<i>Peste 50% din elevi au în familie oportunități de cunoaștere, de educație nonformală, dezvoltare personală și cultivare a aptitudinilor.</i>
D.29. Ponderea terenurilor (spații verzi, terenuri agricole, curtea școlii, terenuri sportive) în raport cu spațiul ocupat de clădirea școlii	<i>Elevii au acces la spații verzi, terenuri, spații de joacă și socializare, terenuri amenajate pentru activități sportive și de educație fizică.</i>	<i>Terenurile auxiliare sunt amenajate conform cerințelor ecologice, pedagogice și de siguranță a elevilor astfel încât să permită desfășurarea unor activități extracurriculare și susținerea demersurilor educative ale școlii.</i>

<i>D.49. Respectarea orarului și a planificării didactice</i>	<i>Personalul didactic respectă orarul și termenele prevăzute de planificarea didactică și periodicitatea școlară (lecții, examene, vacanțe).</i>	<i>Planificarea didactică este în concordanță cu reperele oficiale (planificarea lecțiilor și a anului școlar), permite inițiative și adaptări pe parcurs, de exemplu, în cadrul curriculumului la dispoziția școlii și a activităților extrașcolare.</i>
<i>D.52. Ponderea învățării non-formale și a activităților extracurriculare în ansamblul activităților de predare-învățare</i>	<i>Personalul didactic recurge ocazional la învățarea non-formală și activități extracurriculare (proiecte, vizite, jocuri, rețele și comunicare on-line).</i>	<i>Utilizarea educației non-formale și a activităților extracurriculare este sistematică și susține sarcinile de învățare prevăzute de curriculumul formal (de exemplu, prin recunoașterea învățării non-formale și includerea acestora în planificarea didactică).</i>
<i>D.96. Interacțiunea diverselor medii de socializare</i>	<i>Elevii au acces la diverse medii de socializare (familie, media, grupuri informale, organizații și asociații), ale căror mesaje educaționale nu contravin misiunii organizaționale a școlii.</i>	<i>Școala interacționează cu diversele medii de socializare într-o formă organizată și sistematică, de exemplu, prin parteneriate interinstituționale, proiecte de educație non-formală, activități de formare practică.</i>

O altă zonă în care este interesată asigurarea calității ține de evaluarea personalului didactic. În fiecare an cadrele didactice primesc din partea conducerii școlii un calificativ care reflectă activitatea pe anul anterior.

Pentru a recunoaște implicarea de cel mai înalt nivel în activitățile profesionale a fost instituit un sistem, numit „gradație de merit”, care evaluează și recompensează financiar un număr de profesori pe baza unui set de criterii. Lista acestor criterii pentru acordarea gradației de merit include (Ordin 5557/2015):

- performanțe dovedite în pregătirea elevilor distinși la olimpiade școlare și/sau concursuri de profil;
- performanțe dovedite în pregătirea elevilor distinși la concursuri cultural-artistice, tehnico-științifice și sportive incluse în Calendarul activităților educative naționale/regionale elaborate de Ministerul Educației, materializate prin obținerea premiilor I, II, III și a premiilor speciale;
- pregătirea loturilor olimpice de elevi, participarea, în calitate de membru al comisiei de evaluare/organizare, la olimpiadele și concursurile școlare și extrașcolare, fazele județene, interjudețene, naționale și internaționale, incluse în programul de activități și în calendarul inspectoratelor școlare/Ministerul Educației;
- organizarea de concursuri și festivaluri la nivel internațional, național sau regional/interjudețean; organizarea de spectacole, expoziții, concerte la nivel internațional, național ori regional/interjudețean incluse în programul de activități și în calendarul inspectoratelor școlare/Ministerul Educației, certificate prin diplome sau adeverințe;
- activitate de coordonator de programe educative școlare și extrașcolare sau îndrumarea colectivelor redacționale ale revistelor școlare avizate de inspectoratul școlar.

Finanțarea programelor de educație prin cultură

Accesarea unui program de finanțare

Finanțarea activităților de educație prin cultură este un aspect care ridică multe dificultăți. În relația cu școli este bine de știut că LEN are următoarele prevederi:

- unitățile și instituțiile de învățământ pot obține și utiliza autonom venituri proprii (Art. 8);
- învățământul poate să fie finanțat și direct de către operatori economici, precum și de alte persoane fizice sau juridice (Art. 9);
- învățământul poate fi susținut prin burse, credite de studii, taxe, donații, sponsorizări, surse proprii și alte surse legale (Art. 9);
- Ministerul Educației finanțează prin programele naționale aprobate prin hotărâre de guvern „performanța elevilor la olimpiadele de creație tehnico-științifică și artistică”. În lansarea competițiilor, Ministerul Educației se consultă cu asociațiile reprezentative ale părinților, asociațiile reprezentative profesionale ale cadrelor didactice, Consiliul Național al Elevilor și cu sindicatele reprezentative (Art. 109).

Publici, privați sau donatori individuali, fiecare finanțator are felul său aparte de a organiza concursul de finanțare și propriile criterii de evaluare a propunerilor de proiecte sau activități. În primul rând, însă, fiecare are un alt scop pentru care oferă sprijinul financiar și o altă misiune organizațională. Nu în ultimul rând, fiecare finanțator sau sponsor este supus unui set de constrângeri specifice, de natură financiară, juridică și de profil al activității, care pot reprezenta, după caz, avantaje sau potențiale obstacole pentru ca proiectul tău să fie selectat și, ulterior, dus la bun sfârșit – raportul financiar și cel narativ aprobate și banii primiți conform contractului inițial.

Înainte de a începe să lucrezi la o propunere de finanțare, interesează-te de toate lucrurile de mai sus și încearcă să iei legătura cu cineva care a primit deja finanțare. Cel mai bine ar fi să discuți direct și cu cineva din partea finanțatorului sau a sponsorului, să vezi în ce măsură propunerea ta cultural-educațională și așteptările tale cu privire la primirea și cheltuirea banilor se potrivesc cu ceea ce poate oferi finanțatorul sau sponsorul.

Cine poate primi bani?

Personalitatea juridică

Dacă donatorii individuali oferă bani direct artiștilor, organizațiile publice și private, care reprezintă majoritatea finanțatorilor, nu o fac decât extrem de rar, și doar pentru proiecte culturale sau educaționale simple: ateliere de lucru, rezidențe, granturi pentru călătorii (așa-numitele fonduri pentru mobilitate), producții cultural-educaționale de mică anvergură. Din acest motiv, primul lucru pe care ar trebui să îl faci atunci când te gândești că vrei să aduci la viață ideea ta de proiect, este să te alături sau să înființezi o organizație. Aceasta poate fi o organizație non-guvernamentală sau o firmă. E important ce vei alege până la urmă, pentru că unii finanțatori dau bani doar ONG-urilor, sau doar firmelor. Interesează-te ce personalitate juridică ar fi mai potrivit să adopți, pentru a face ce-ți dorești.

De ce se finanțează anumite lucruri, în anumite perioade, de către anumiți finanțatori?

Scopul și prioritățile finanțatorului

Odată înțelese rațiunea pentru care finanțează proiectele cultural-educative, profilul de activitate și constrângerile specifice finanțatorului, devine firesc și faptul că banii pe care acesta îi pune la dispoziție se vor îndrepta cu precădere către anumite tipuri de proiecte, în defavoarea altora. Interesează-te care sunt scopul, obiectivele și prioritățile declarate ale finanțatorului și ale programului de finanțare pe care acesta l-a lansat, dar află și care au fost proiectele susținute de acesta în trecut. De multe ori alegerile care au fost deja făcute spun mai multe despre preferințele finanțatorului și, în același timp, te ajută să îți faci o idee despre competiția pe care e posibil să o întâlnești. Realitatea e că multe organizații selectate revin anii următori cu noi propuneri la același finanțator.

Cum funcționează un program de finanțare?

Ciclul de viață al programelor de finanțare

În foarte puține cazuri vei putea cere și primi bani oricând dorești pe parcursul anului. Acest lucru se întâmplă deoarece finanțatorii, cu precădere cei organizaționali, și dintre aceștia, cei publici mai ales, acționează într-o manieră care ține cont de un calendar și de o planificare relativ riguroasă, care depind și de luarea unor decizii externe (de exemplu, votarea bugetului național la începutul anului calendaristic și obligativitatea închiderii conturilor instituțiilor publice odată cu încheierea anului fiscal, în cazul instituțiilor publice). În plus, există un anumit ciclu al dezvoltării programului de finanțare, care presupune: planificarea, lansarea programului, depunerea cererilor de finanțare, evaluarea și selecția cererilor de finanțare, semnarea contractelor, implementarea proiectelor alături de monitorizarea acestora, depunerea rapoartelor intermediare și finale narrative și financiare, evaluarea rapoartelor finale/succesul proiectului în raport cu propunerea agreată în contractul inițial de finanțare și decizia cu privire la plata tranșei finale, evaluarea programului de finanțare, regândirea programului pentru începerea unui nou ciclu de finanțare.

Este esențial să afli care sunt datele exacte până când se pot depune cereri de finanțare, când se anunță proiectele selectate, când se semnează contractele, când și cum vin banii. În același timp, este important să știi când se rediscută prioritățile, condițiile și modalitatea de accesare a banilor (în limbajul finanțatorului acestea poartă numele de „norme metodologice” sau „regulamentul programului de finanțare”). Nu toți finanțatorii vor discuta aceste lucruri cu beneficiarii lor, dar unii dintre ei o fac, fiind obligații prin lege (cazul Administrației Fondului Cultural Național, care lansează consultări publice), sau deoarece doresc să îmbunătățească modul de operare al programului, în sensul organizațiilor culturale.

Ce se finanțează?

Proiecte și activități eligibile

Doar pentru că informația despre o nouă oportunitate de finanțare spune că se dau bani pentru proiecte artistice, nu înseamnă că orice idee pe care tu o consideri un proiect artistic va fi acceptată și de către finanțator. Acest lucru ține, pe de o parte, de ce se înțelege prin artă, dar pentru discuția de față, acest aspect este cel mai puțin important. Ce contează însă enorm este să afli ce fel de proiecte dorește să sprijine finanțatorul. Sunt proiecte în care este nevoie să ai parteneri organizaționali sau nu, sau în care anvergura trebuie să fie internațională, regională sau locală, situații când finanțatorul are anumite priorități tematice (de genul, proiecte care încurajează dialogul intercultural), sau când orientarea sa este mai degrabă către artiști tineri sau vrea să sprijine prezentarea unor artiști consacrați unor noi categorii de public, etc.

Acordă atenție și la ceea ce finanțatorul spune explicit că NU dorește să finanțeze. De exemplu, construcția din temelii a unui nou muzeu își va găsi foarte greu un finanțator, dar nimic nu este imposibil. În același timp, este posibil ca anumite tipuri de activități să nu fie eligibile, adică să nu îți fie acceptate în bugetul de cheltuieli propus finanțatorului.

Dacă aceste lucruri nu sunt precizate în materialele de prezentare ale programului de finanțare, ia legătura cu finanțatorul. Presupunerea sunt recomandabile doar celor extrem de experimentați în accesarea respectivei finanțări, și chiar și aceștia sunt uneori surprinși de schimbări subite în regulile de acordare și cheltuire a banilor. Cel mai bine e să întrebi, orice nelămurire ai avea, chiar înainte de a începe să completezi primul rând al cererii de finanțare.

Finanțatori și finanțări

Cea mai rapidă cale de a fi la curent cu finanțări disponibile pentru proiecte cultural-educaționale este de a accesa periodic **agregatoare de informații** precum:

www.fonduri-structurale.ro

www.finantare.ro

www.responsabilitatesociala.ro

www.adrcentru.ro

[Inițiativa în educație](#)

[AFCN](#)

[Erasmus+](#)

[Biroul Europa Creativă – Cultura](#)

De asemenea, vă puteți alătura unor **Grupuri de Facebook** care au ca tematică educația și aplicațiile educaționale ale culturii, unde se distribuie inclusiv informații despre finanțări disponibile:

[Cultura în educație – comunitatea celor care aduc arta în școală](#)

[Restart în educație](#)

[Coalitia pentru resurse educaționale deschise România](#)

Surse publice

În această categorie am inclus acele fonduri care reprezintă o consecință a unei decizii de politică publică europeană, națională, locală sau județeană. Sunt fonduri publice, pe care guvernul și administrația publică au decis să le investească în cultură, ideal prin concursuri de proiecte, dar și prin atribuire directă, parteneriate, concursuri, burse etc.

Naționale

Administrația Fondului Cultural Național (AFCN) | www.afcn.ro

AFCN este o instituție publică autonomă înființată în 2005 cu scopul de a gestiona Fondul Cultural Național, de a finanța programele, proiectele și acțiunile culturale organizate în țară și/sau în străinătate, precum și pentru a susține relațiile culturale internaționale ale României. Misiunea AFCN este de a promova întoarcerea la cultură, reorientarea către cultură, susținerea artiștilor, în special a celor tineri, care studiază sau activează în domeniul culturii. Prin finanțarea de programe și proiecte culturale, Administrația Fondului Cultural Național facilitează accesul publicului la manifestări culturale, artistice și educaționale variate precum: festivaluri, evenimente multiculturale și interdisciplinare, expoziții, concerte, reprezentații de teatru, spectacole, performance-uri, happening-uri, ateliere, seminarii, conferințe, lansări de carte și publicații periodice, cursuri de artă pentru toate categoriile de public.

Institutul Cultural Român | www.icr.ro

Misiunea Institutului Cultural Român este promovarea culturii și civilizației naționale în țară și în afara ei. Creșterea vizibilității valorilor culturale românești în lume constituie scopul principal al activităților desfășurate de ICR.

Ministerul Afacerilor Externe – Departamentul Polici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni | www.dprp.gov.ro

Ministerul Afacerilor Externe, prin Departamentul Polici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni elaborează și aplică politica statului român în domeniul relațiilor cu comunitățile românești din afara granițelor și acționează pentru întărirea legăturilor cu românii din afara frontierelor României și pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase, cu respectarea legislației statului ai cărui rezidenți sunt. Organizează concursuri de proiecte pentru finanțare nerambursabilă, astfel: Cultură – „Constantin Brâncuși”; Mass-media – „Mihai Eminescu”; Educație – „Nicolae Iorga”; Spiritualitate și tradiție – „Andrei Șaguna”; Societatea civilă – „Dimitrie Gusti”.

Guvernul României – Departamentul pentru Relații Interetnice | www.dprp.gov.ro

Departamentul pentru Relații Interetnice (DRI) este organizat și funcționează ca structură fără personalitate juridică, în subordinea primului-ministru și în coordonarea Secretarului General al Guvernului. DRI este organismul guvernamental specializat al statului român în ceea ce privește protecția drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale. DRI organizează concursuri de proiecte pentru acordarea de finanțări nerambursabile. În 2015 una dintre prioritățile acestor finanțări a fost „promovarea unor soluții inovatoare în domeniul educației interculturale, cu accent pe implicarea comunităților de romi; promovarea dialogului intercultural și interreligios”.

Primării, Consilii Județene

Primăriile și Consiliile Județene acordă finanțări nerambursabile pentru proiectele culturale, de tineret și sportive în baza prevederilor Legii nr. 350/2005 privind regimul finanțărilor nerambursabile din fonduri publice alocate pentru activități nonprofit de interes general, modificată și completată prin O.U.G. nr.84/2008 precum și a O.G. nr.51/1998, aprobată prin Legea nr.245/2001, modificată și completată de O.G. nr.2/2008, aprobată prin Legea nr.199/2008. În unele orașe și județe din România aceste finanțări sunt organizate transparent și competitiv, în timp ce în altele accesul egal în competiția pentru fonduri este încă problematic.

Europene

Fondurile Uniunii Europene

Structurale | www.fonduri-ue.ro

Fondurile Structurale sunt instrumente financiare, administrate de către Comisia Europeană, al căror scop este să acorde sprijin la nivel structural. Sprijinul financiar din Fondurile Structurale este destinat, în principal, regiunilor mai puțin dezvoltate, în scopul de a consolida coeziunea economică și socială în Uniunea Europeană. Fondurile Structurale contribuie la 3 obiective strategice ale Politicii de Coeziune Economică și Socială a Uniunii Europene: (1) Convergența sau reducerea decalajelor de dezvoltare dintre regiuni. Statele pot solicita finanțare pentru regiunile care au PIB/capita sub 75% din media europeană; (2) Competitivitatea regională și ocuparea forței de muncă. Statele pot solicita finanțare pentru regiunile care nu sunt eligibile pentru obiectivul Convergență; (3) Cooperarea teritorială europeană. Obiectiv tematic care sprijină adaptarea și modernizarea politicilor și sistemelor de educație, instruire și angajare a forței de muncă.

Comunitare

În general se consideră că acest gen de fonduri este diferit de fondurile structurale și de coeziune deoarece sprijină proiecte și programe cu o dimensiune europeană directă. Majoritatea implică parteneriatul, colaborarea între organizații din cel puțin 2 state membre, deși este important să citiți cu atenție ghidul solicitantului pentru a afla exact care sunt condițiile. Uneori se finanțează și inițiative locale ale unei singure organizații.

Europa Creativă – Subprogramul Cultura | www.europa-creativa.eu/cultura

Subprogramul Cultura finanțează: proiectele de cooperare între minimum 3 țări, proiectele de traduceri literare, platformele europene dedicate mobilității și promovării creatorilor, rețelele europene care contribuie la profesionalizarea și întărirea capacității sectoarelor culturale și creative de a lucra la nivel transnațional, premiile UE pentru patrimoniu cultural, literatură, arhitectură și muzică, Capitalele europene ale culturii și Marca patrimoniului european.

Erasmus+ | www.erasmusplus.ro

Erasmus+ oferă posibilitatea de a studia, de a te forma, de a câștiga experiență profesională și de a participa la programe de voluntariat în alte țări. Totodată finanțează parteneriate transnaționale între diferite organizații și instituții de educație, formare și tineret, cu scopul de a coopera și de a construi punți între sistemul educațional și câmpul muncii prin care să faciliteze acoperirea deficitului de competențe necesare astăzi. De asemenea, susține eforturile de modernizare a sistemelor de educație, formare profesională și tineret.

Europa pentru Cetățeni | <http://europapentru cetateni.eu/>

Programul Europa pentru Cetățeni este programul comunitar derulat de Direcția Generală Migrație și Afaceri Interne din cadrul Comisiei Europene care își propune să promoveze cetățenia europeană activă prin implicarea societății civile în construirea unei Europe unite, bazată pe valori istorice și rememorarea unui trecut comun, pe aprofundarea dialogului intercultural și pe concepte precum toleranța, solidaritatea, democrația, egalitatea de șanse și înțelegerea reciprocă. Obiectivul general al Programului este acela de a acorda tuturor cetățenilor europeni posibilitatea de a se cunoaște, de a interacționa și de a se implica în proiecte comune, în vederea consolidării ideii de apartenență la spațiul comunitar.

Internaționale

Institute culturale

Institutele culturale care au filială în România propun periodic oportunități de colaborare sau finanțare. Intrați pe pagina lor de Internet, abonați-vă la newsletter sau vizitați constant site-ul pentru noutăți: [British Council România](#), [Institutul Cervantes](#), [Institutul Goethe](#), [Forumul Cultural Austriac](#), [Institutul Polonez București](#), [Centrul Ceh](#), [Institutul Francez](#) etc.

Fundații, organizații interguvernamentale

Urmăriți paginile de internet și/sau Facebook ale următoarelor organizații: Fundația Asia-Europa, Fundația Culturală Europeană, Robert Bosch Stiftung, IETM, [Rețeaua Europeană a Muzeelor](#) pentru a fi la curent.

Surse private

Donații (inclusiv crowdfunding)

Specialiștii de la [ARC România](#) recomandă două modalități de stimulare a donațiilor individuale. Prima modalitate sunt campaniile pentru direcționarea a 2% din impozitul pe venit către o entitate

nonprofit înființată conform OG 26/2000 cu privire la asociații și fundații. A doua variantă sunt [fundațiile comunitare](#), în prezent 15 astfel de organizații înființate în România. În București, de exemplu, [Fundația Comunitară București](#) a acordat fonduri în valoare de 1 milion lei în perioada 2011–2015, fonduri provenite din donații individuale și sponsorizări. Cel mai cunoscut program de finanțare a fost Fondul Mega Image pentru comunitate. Merită urmărite fondurile constituite la inițiativa unor persoane fizice, de exemplu Fondul Maria sau Fondul Dragoș Nicolaescu.

Pentru crowdfunding, cele mai populare site-uri sunt: [Creștem Idei](#), [Multifinanțare](#), [Potsieu](#), [We are here](#), [Bursa binelui](#). Majoritatea oferă și servicii de consultanță gratuită pentru pregătirea campaniei și rețin un procent din veniturile încasate în favoarea proiectului de la donatori.

Sponsorizări

Codul Fiscal stabilește facilitățile fiscale de care beneficiază sponsorii: dacă sponsorizarea nu depășește 0.3% din cifra de afaceri și 20% din impozitul datorat pe profit, pot deduce integral sponsorizarea din impozitul datorat pe profit. Sumele oferite peste pragul de mai sus, nu pot fi deduse din impozitul datorat. Sponsorizările pot fi oferite ONG-urilor, instituțiilor publice sau administrației publice.

Corporații

În ultimii ani mai multe companii au lansat programe de responsabilitate socială care acoperă într-o anumită măsură și zona culturală. Ele variază ca dimensiune, complexitate și adresabilitate, fiind important să le identificați și accesați pe cele care se pliază scopurilor voastre, dar și pe capacitatea organizațională. Câteva exemple de astfel de finanțări sunt:

PETROM | [Țara lui Andrei](#)

ING Bank | [proiecte de responsabilitate socială](#)

Mega Image | [Fondul Mega Image pentru Comunitate](#)

Kaufland | [OlimpiadeleK](#)

Raiffeisen | [Programul Raiffeisen Comunități](#)

Fundații

La nivel național există mai multe fundații care gestionează programe de finanțare, fie din fonduri publice, fie din fonduri private. Ele se adresează în general ONG-urilor și încearcă să sprijine și dezvoltarea lor organizațională.

Fundația Principesa Margareta a României | [Programul Tinere Talente](#)

Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile | [Fondul ONG](#)

Concluzii

Activitățile culturale au demonstrat prin multe cercetări valoarea pe care o au în formarea personalității elevului. Cu toate acestea, sunt foarte slab reprezentate în curriculumul școlar actual, confruntându-se cu percepția că sunt puțin importante. În acest context, asumarea sensibilizării și exprimării culturale drept o țintă importantă pentru tot sistemul de învățământ românesc este un mare pas înainte.

Legislația actuală integrează o serie de principii valoroase privind realizarea educației, de a căror transpunere în practică depinde calitatea actului educațional: integrarea formelor educației (formală, nonformală și informală), implicarea activă a elevului și a partenerilor sociali, centrarea pe formarea de competențe, susținerea parcursului educațional al elevului prin mecanisme diverse de motivare, învățare, evaluare, certificare etc.

Ghidul de față a pornit de la dorința de a-i ajuta pe artiștii și organizațiile culturale să-și conștientizeze rolul de furnizori de experiențe educaționale și să valorifice pârgurile de acces în școală prin colaborarea cu actori și structuri diverse (ex. centre comunitare de învățare permanentă, asociațiile de părinți, consiliile elevilor, palatele și cluburile copiilor, coordonatorul activităților educative școlare și extrașcolare, profesorul documentarist). De asemenea, credem că operatorii culturali trebuie să fie informați cu privire la resursele existente care îi pot susține în desfășurarea muncii lor: baze de date cu bune practice ale colegilor de la nivel local, regional, național și chiar transnațional, ghiduri, instrumente, metodologii etc. care pot susține realizarea parteneriatelor educative cu școala.

Trebuie să avem tot timpul în minte faptul că artiștii și organizațiilor culturale pot colabora cu personalul didactic pe fiecare palier al normei didactice:

- activități – punctuale sau extinse pe parcursul unor unități de învățare – desfășurate în cadrul orelor de curs;
- activități de informare/formare a profesorilor pentru diferite activități cultural-educaționale;
- activități de educație nonformală cu elevii;
- contribuții în cadrul orelor de dirigenție (dezvoltare personală prin tehnici art-creative, orientare vocațională etc.).

Colaborarea cu școala necesită comunicare din timp, planificare riguroasă și, nu în ultimul rând, seriozitate și deschidere în negocierea cu partenerii de la nivelul școlii pentru implementarea în comun cu aceștia a activităților propuse.

Chiar dacă în ultimii ani s-a înregistrat o apropiere între artiști/instituții de cultură și școli, mai sunt destule aspecte care pot fi îmbunătățite. Spre exemplu, în măsura în care școala nu dispune de personal didactic specializat pentru anumite domenii culturale și nu numai, Legea Educației (Art. 247) prevede că profesioniștii din aceste domenii pot fi încadrați ca personal didactic asociat. Din păcate, nu există o metodologie care să transpună această prevedere în practică. Ne-am dori ca pe viitor comunitatea profesioniștilor în cultură să se coalizeze pentru a susține implementarea acestei prevederi, alături de alte categorii profesionale.

Abrevieri uzuale folosite în sistemul de educație

Lista abrevierilor	
ACBS	Agenția de Credite și Burse de Studii
ANC	Autoritatea Națională pentru Calificări
ANPCDEFP	Agenția Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale
ARACIP	Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar
CC	Ciclu curricular
CCD	Casa Corpului Didactic
CCIP	Centrul comunitar de învățare permanentă
CDL	Curriculum în dezvoltare locală
CDS (sau CDȘ)	Curriculum la decizia școlii
CE	Centrul de Excelență
CEAC	Comisia de evaluare și asigurarea calității
CES	Cerințe educaționale speciale
CJRAE	Centrul județean de resurse și asistență educațională
CMBRAE	Centrul Municipiului București de resurse și asistență educațională
CNC	Cadrul național al calificărilor
CNDIPT	Centrul Național de Dezvoltare al Învățământului Profesional și Tehnic
CNID	Centrul Național de Instruire Diferențiată
CNEE	Centrul Național de Evaluare și Examinare
CN	Curriculum Național
ECTS	Sistemul european de credite transferabile
EDP	Editura Didactică și Pedagogică
EQF	Cadrul european al calificărilor (eng. <i>European Qualifications' Framework</i>)
IP	Învățarea permanentă (învățarea pe tot parcursul vieții)
ISJ	Inspectorat școlar județean
ISMB	Inspectoratul școlar al Municipiului București
ISE	Institutul de Științe ale Educației
LEN	Legea Educației Naționale
ME	Ministerul Educației
PNC	Palatul Național al Copiilor (București)
PO	Profil ocupațional
SDS	Programul Școala după Școală
SIIR	Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România
TC	Trunchi comun

Legislație și acte normative

Principalele documente normative în vigoare (15.09.2015) care vă pot fi utile în organizarea de activități educaționale sunt:

- **Legea Educației Naționale (LEN)** din ianuarie 2011 adoptată de Parlamentul României reglementează organizarea și funcționarea învățământului românesc la toate nivelurile.
- Hotărârea de Guvern Nr.185 din 16.04.2013 privind **organizarea și funcționarea Ministerului Educației Naționale**.
- Ordin nr. 5115/2014 privind aprobarea **Regulamentului de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar**. Ordinul oferă o serie de informații utile despre rețeaua școlară, programul școlar, managementul și structura organizatorică ale ui, personalul acestora, regimul activităților școlare și extrașcolare, modalitățile de evaluare internă și partenerii ui. Mai multe detalii se găsesc la Capitolul 3 – *Organizare instituțională*.
- Ordin nr. 3593/2014 pentru aprobarea **Metodologiei privind elaborarea și aprobarea curriculumului școlar** – planuri-cadru de învățământ și programe școlare. Ministerul Educației Naționale.
- Ordin nr.6143/2011 privind aprobarea **Metodologiei de evaluare anuală a activității personalului didactic și didactic auxiliar**.
- Ordin nr. 5567/2011 – Regulamentul de **organizare și funcționare a unităților care oferă activitate extrașcolară**. Ordinul reglementează modul de înființare, organizare și funcționare a instituțiilor responsabile cu organizarea activității extrașcolare – Palatele și cluburile copiilor. Aceste activități au rolul de a aprofunda și diversifica cunoștințele, de a forma, dezvolta și exersa competențe potrivit vocației și opțiunilor copiilor, valorificând totodată timpul liber al copiilor prin implicarea acestora în proiecte educative. Ordinul prezintă lista atribuțiilor specifice acestor instituții, precum și structura, procedurile administrative și modul de finanțare.
- Ordin nr. 3060/2014. privind aprobarea **Condițiilor de organizare a taberelor, excursiilor, expedițiilor și a altor activități de timp liber în sistemul de învățământ preuniversitar**. Atunci când doriți să desfășurați o activitate care presupune deplasarea elevilor în afara spațiului școlii consultați și procedura operațională a inspectoratului școlar în raza căruia desfășurați activitatea privind organizarea și desfășurarea taberelor, excursiilor, expedițiilor și a altor activități de timp liber. (ex. pentru București, ISMB a aprobat procedura nr. 2072/2014).
- Ordin nr. 5132/2009 privind **activitățile specifice funcției de diriginte**.
- Ordin nr.3337/2002 privind **activitatea desfășurată de consilierul pentru proiecte și programe educative școlare și extrașcolare** în cadrul unor unități de învățământ preuniversitar.
- Ordin nr. 5349/2011 privind aprobarea **Metodologiei de organizare a Programului „Școala după școală”**.
- Ordin nr. 5488/2011 privind aprobarea **Regulamentului-cadru pentru organizarea și funcționarea consorțiilor școlare**.
- Ordin nr. 5556/2011 privind aprobarea **Regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare**.
- Ordin nr. 5557/27.10.2015 pentru aprobarea **Metodologiei și a criteriilor privind acordarea gradăției de merit personalului didactic din învățământul preuniversitar de stat, sesiunea 2016**.

Structura și instituțiile Ministerului Educației

Direcțiile Ministerului Educației și Cercetării Științifice

- Cabinet Ministru
- Direcția Generală Relații Internaționale și Afaceri Europene
- Corpul de Control al Ministrului

- Serviciul Audit Intern
- Unitatea de Strategii și Politici Publice
- Serviciul Comunicare, Relații Publice și Imagine
- Autoritatea Națională pentru Sport și Tineret
- Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică
- Unitatea de Management a Proiectelor cu Finanțare Externă
- Unitatea de Management a Proiectelor pentru Modernizarea Rețelei Școlare și Universitare
- Organism Intermediar Program Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane – OI POSDRU
- Unitatea de Implementare a Proiectelor Finanțate din Fonduri Structurale
- Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor
- Direcția Generală Învățământ Superior
- Direcția Management Universitar
- Direcția Generală Învățământ Preuniversitar
- Direcția Inspecție Școlară
- Direcția Programe și Învățare pe Tot Parcursul Vieții
- Direcția Generală Management și Rețea Școlară
- Direcția Formare Continuă
- Direcția Rețeaua Școlară și Resurse Umane
- Direcția pentru Învățământ în Limbile Minorităților
- Direcția Generală Buget-Finanțe, Salarizare și Resurse Umane
- Direcția Resurse Umane și Salarizare
- Direcția Buget-Finanțe
- Direcția Generală Logistică
- Direcția Administrativ și Achiziții
- Direcția Patrimoniu și Informatizare
- Direcția Generală Juridic
- Direcția Avizare Acte și Contencios

Instituțiile și unitățile care funcționează în subordinea Ministerului Educației

- Inspectoratele Școlare Județene și Inspectoratul Școlar al Municipiului București – coordonează activitatea unităților conexe ale Ministerului Educației și a unităților pentru activitatea extrașcolară și cluburilor sportive școlare;
- Comisia Națională a României pentru UNESCO – coordonează programele, proiectele și activitățile specifice din România;
- Centrul Național de Evaluare și Examinare – coordonează sistemul național de evaluare și examinare în învățământul preuniversitar și evaluarea manualelor școlare;
- Agenția Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale – implementează programele comunitare în domeniul educației și formării profesionale: Erasmus+, Tineret în acțiune, Centrul Național Europass, Unitatea Națională Eurydice, Biroul Național Eurodesk;
- Agenția de Credite și Burse de Studii – gestionează bursele oferite de Ministerul Educației asigurând accesul diferitelor categorii de beneficiari și managementul sistemului de creditare pentru studenți;
- Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic – urmărește continuarea reformei învățământului profesional și tehnic și dezvoltarea acestuia;
- Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar – asigură evaluarea externă a calității educației oferite de instituțiile de învățământ preuniversitar și de alte organizații furnizoare de educație;
- Palatul Național al Copiilor din București – coordonează activitățile extrașcolare din învățământul preuniversitar.

Unități/Structuri aflate în coordonarea Ministerului Educației Naționale

- Regia Autonomă „Editura Didactică și Pedagogică” – editează manuale școlare, auxiliare și materiale didactice – planșe, hărți atlase, carte tehnico-științifică, beletristică și literatură pentru copii;
- Autoritatea Națională pentru Calificări (ANC) – Punct național de coordonare pentru Cadrul european al calificărilor ce asigură cadrul general pentru realizarea formării profesionale continue și dezvoltarea de calificări;
- Oficiul Român pentru Știință și Tehnologie pe lângă Uniunea Europeană – promovează participarea universităților, institutelor de cercetare-dezvoltare, IMM, industriei, serviciilor și ONG-uri din România la programele de cercetare ale Uniunii Europene;
- Agenția de Administrare a Rețelei Naționale de Informatică pentru Educație și Cercetare – administrează și dezvoltă rețeaua RoEduNet care asigură servicii de comunicații de date pentru instituțiile de cercetare și academice de toate gradele din România.

Instituțiile și unitățile de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare care funcționează în subordinea Ministerului Educației

- Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică și Inovare – are atribuțiile în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării;
- Institutul de Științe ale Educației – realizează cercetări, metodologii, programe de formare în domeniile educației și tineretului – curriculumul școlar, teoria educației, educație preșcolară, alternative educaționale, politici educaționale și de tineret, management școlar, evaluare, educația copiilor aflați în situație de risc, educația adulților, consiliere și orientare;
- Centrul European UNESCO pentru Învățământul Superior – promovează cooperarea în domeniul învățământului superior între statele membre din Europa, America de Nord și Israel) și urmărește implementarea procesului Bologna;
- Institutul Limbii Române – promovează cunoașterea limbii române în rândul cetățenilor străini, sprijină procesul de învățare și atestă cunoștințele de limba română.

Unități conexe ale Ministerului Educației

- Casa Corpului Didactic (CCD) – promovează inovația și reforma în educație, dezvoltarea personală și profesională a personalului din învățământul preuniversitar;
- Centrului Național de Instruire Diferențiată (CNID) – urmărește stimularea și valorificarea potențialului copiilor și tinerilor capabili de performanțe înalte;
- Centrul de Excelență (un centru național și nouă centre regionale pentru tineri capabili de performanță) – asigură tinerilor capabili de performanță o asistență calificată, focalizată pe aptitudinile și nevoile lor de instruire;
- Centrul comunitar de învățare permanentă – instituție publică/privată de interes public comunitar, cu personalitate juridică, care implementează, la nivelul comunității, politicile și strategiile în domeniul învățării pe tot parcursul vieții pentru dezvoltarea comunității și îmbunătățirea calității vieții oamenilor;
- Centrul județean de resurse și asistență educațională/Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională (CJRAE/CMBRAE) – organizează, coordonează metodologic, monitorizează și evaluează servicii de asistență psihopedagogică/psihologică; servicii de terapii logopedice; servicii de evaluare, de orientare școlară și profesională; servicii de mediere școlară; servicii de consultanță pentru educație incluzivă.

Funcțiile didactice

În învățământul primar:

- învățător/învățătoare,
- institutor/institutoare,
- profesor pentru învățământ primar.

În învățământul gimnazial, profesional, liceal și terțiar nonuniversitar:

- profesor,
- profesor de instruire practică,
- maestru-instructor.

În centrele și cabinetele de asistență psihopedagogică:

- profesor-psihopedagog,
- profesor-psiholog,
- profesor-sociolog,
- profesor-logoped,
- consilier școlar.

În centrele logopedice interșcolare și în cabinetele școlare profesor-logoped, specializat în:

- psihopedagogie specială,
- psihologie sau
- pedagogie;

În casele corpului didactic:

- profesor-metodist,
- profesor-asociat,
- formator,
- mentor de dezvoltare profesională;

În cluburile sportive școlare:

- profesor,
- antrenor,
- profesor-antrenor;

Pentru realizarea de activități extrașcolare:

- învățător/învățătoare,
- institutor/institutoare,
- profesor pentru învățământ primar,
- profesor,
- maestru-instructor,
- antrenor,
- profesor-antrenor;

În unitățile de învățământ, pentru asigurarea formării inițiale și a inserției profesionale a cadrelor didactice:

- profesor mentor;

În centrele de documentare și informare:

- profesor documentarist;

Personalul didactic asociat:

- personalul didactic titular la altă școală,
- personalul didactic pensionat plătit în regim de plată cu ora,
- specialiști consacrați în domeniul de specialitate al curriculumului școlar.

Comisiile din școli

Funcționarea școlii este susținută de o serie de comisii cu atribuții specifice:

Comisii cu caracter permanent:

- Comisia pentru curriculum
- Comisia de evaluare și asigurare a calității
- Comisia pentru prevenirea și reducerea violenței în mediul școlar
- Comisia pentru frecvență, combaterea absenteismului și a abandonului școlar

- Comisia pentru perfecționare și formare continuă
- Comitetul de securitate și sănătate în muncă
- Comisia pentru situații de urgență
- Comisia pentru întocmirea orarului și asigurarea serviciului pe școală
- Comisia pentru control managerial intern
- Comisia de gestionare Sistemului Informatic Integrat al Învățământului din România (SIIR)
- Comisia pentru programe și proiecte educative
- Comisia pentru olimpiade și concursuri școlare
- Comisia pentru prevenirea și combaterea discriminării și promovarea interculturalității
- Comisia internă de evaluare continuă pentru învățământul special și special integrat

Comisii cu caracter ocazional:

- Comisia pentru programe de susținere educațională

Termeni specifici proiectării curriculare (Metodologia privind elaborarea și aprobarea curriculumului școlar, planuri-cadru de învățământ și programe școlare, 2014 și alte documente elaborate de Ministerul Educației)

Ariile curriculare sunt o modalitate de grupare a domeniilor cunoașterii în categorii. Învățământul românesc cuprinde șapte arii curriculare: 1.Limbă și comunicare; 2.Matematică și științe; 3.Omul și societatea; 4.Arte; 5.Sport; 6.Tehnologii; 7.Consiliere și orientare. O arie curriculară cuprinde mai multe discipline de studiu care se raportează la finalități comune.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe și deprinderi dobândite prin învățare; ele permit identificarea și rezolvarea în contexte diferite a unor probleme caracteristice unui anumit domeniu.

Competențele cheie reprezintă un pachet transferabil și multifuncțional de cunoștințe, deprinderi (abilități) și atitudini de care au nevoie toți indivizii pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru incluziune socială și inserție profesională. Acestea trebuie dezvoltate până la finalizarea educației obligatorii și trebuie să acționeze ca un fundament pentru învățarea în continuare, ca parte a învățării pe parcursul întregii vieți.

Competențele transversale reprezintă achiziții valorice și atitudinale care depășesc un anumit domeniu/program de studiu și se exprimă prin următorii descriptori: autonomie și responsabilitate, interacțiune socială, dezvoltare personală și profesională.

Curriculum, în sens larg, reprezintă ansamblul structurat al proceselor și al experiențelor de învățare prin care trece elevul pe durata parcursului său școlar; în sens restrâns, cuprinde ansamblul coerent al documentelor de tip reglator care descriu un parcurs de învățare pe care școala îl oferă elevului;

Curriculumul național reprezintă ansamblul coerent al planurilor-cadru de învățământ și al programelor școlare din învățământul preuniversitar. Acesta cuprinde un set de documente care reglementează modalitățile prin care școala poate asigura atingerea finalităților educaționale, astfel încât să ofere fiecărui elev șanse egale pentru dezvoltarea personală și profesională, pentru inserția socială.

Curriculum diferențiat (CD) reprezintă oferta educațională stabilită la nivel central, parcursă în mod obligatoriu de toți elevii în funcție de profiluri și specializări/calificări; CD constă într-un pachet de discipline/module cu alocări orare aferente, diferențiate pe profiluri și pe specializări/calificări;

Curriculumul în dezvoltare locală (CDL) cuprinde modulele de pregătire oferite la nivel național sau la nivelul unităților de învățământ, în colaborare cu operatorii economici parteneri, în scopul adaptării pregătirii profesionale a elevilor la cerințele pieței muncii de la nivel național, regional, județean sau local.

Curriculumul la decizia școlii (CDS) se constituie atât din pachete disciplinare opționale oferite la nivel național, regional și local, cât și din pachete disciplinare opționale oferite la nivelul unității de învățământ.

Planul-cadru de învățământ este un document de tip reglator, care stabilește diferențiat – în funcție de nivelul de școlarizare, forma de învățământ și, după caz, filiera, profilul, specializarea/calificarea – disciplinele/domeniile de studiu/modulele de pregătire obligatorii studiate de către elevi în școală, numărul de ore pe săptămână alocat fiecăreia/fiecăruia dintre acestea, precum și numărul de ore alocat disciplinelor/domeniilor de studiu/modulelor de pregătire opționale.

Programa școlară reprezintă un document de tip reglator, care stabilește, pentru fiecare disciplină/domeniu de studiu/modul de pregătire, oferta educațională corelată cu bugetul de timp și statutul precizat prin planul-cadru; din perspectivă funcțională, programa este un instrument de lucru al cadrului didactic, care stabilește oferta educațională pentru un parcurs școlar determinat, în termeni de finalități urmărite, elemente de bază ale conținuturilor teoretice, experimentale și aplicative, recomandări metodologice pentru orientarea procesului didactic și pentru evaluare.

Trunchiul comun (TC) reprezintă oferta educațională stabilită la nivel central, parcursă în mod obligatoriu de elevi în funcție de nivelul de școlaritate, anul de studiu, filieră, profil și specializare.

Termeni specifici asigurării calității (Bîrzea, 2006)

Calitatea educației este ansamblul de caracteristici ale unui program de studiu și ale furnizorului acestuia, prin care sunt satisfăcute așteptările beneficiarilor, precum și standardele de calitate. Evaluarea calității educației constă în examinarea multicriterială a măsurii în care o organizație furnizoare de educație și programul acesteia îndeplinesc standardele de calitate și standardele de referință.

Asigurarea calității educației exprimă capacitatea unei organizații furnizoare de a oferi programe de educație în conformitate cu standardele anunțate și este realizată printr-un ansamblu de acțiuni de dezvoltare a capacității instituționale, de elaborare, planificare și implementare de programe de studiu, prin care se formează încrederea beneficiarilor că organizația furnizoare de educație îndeplinește standardele de calitate.

Controlul calității educației în unitățile de învățământ preuniversitar semnifică activități și tehnici cu caracter operațional, aplicate sistematic de o autoritate de inspecție desemnată pentru a verifica respectarea standardelor prestabilite.

Îmbunătățirea calității educației semnifică evaluarea, analiza și acțiunea corectivă continuă din partea furnizorului de educație/unității/instituției furnizoare de educație, bazată pe selectarea și adoptarea celor mai potrivite proceduri, precum și pe alegerea și aplicarea standardelor de referință.

Standardul minimal obligatoriu precizează nivelul indispensabil de funcționare pentru acreditarea instituțiilor de învățământ preuniversitar.

Standardul de referință precizează nivelul optimal al serviciilor educaționale la un nivel superior de calitate, obținut printr-un efort suplimentar de dezvoltare, prin inovație, organizare mai bună și utilizarea mai eficace a resurselor.

Bibliografie

Bîrzea, C. *Manual de autoevaluare la nivelul școlii. Proiectul pentru învățământul rural*. Ministerul Educației și Cercetării. București, 2006.

Winner, E.; Goldstein, Th. R.; Vincent-Lancrin, S. *Art for Art `s Sake? The impact of Arts Education*. OECD – Center for Educational Research and Education, 2013. Disponibil online: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/education/art-for-art-s-sake_9789264180789-en#page2 (Accesat 15.11.2015).

Iacob, M. & Mihăilescu, A. (coord.), *Arta în școală: concepte și practici*, Institutul de Științe ale Educației, 2014. În curs de publicare. Scurt sumar disponibil la: <http://www.ise.ro/arta-in-scoala-concepte-si-practici> (Accesat 15.11.2015).

Mândruț, O. (coord.) *Metodologia proiectării și aplicării curriculumului la decizia școlii*. Institutul de Științe ale Educației, 2010.

Măntăluță, O. (coord.) *Școala altfel: să știi mai multe, să fii mai bun! – Evaluarea programului național de activități extracurriculare și extrașcolare 2012–2013*. Institutul de Științe ale Educației, 2013.

Botnariuc, P.; Iacob, M. ; Mihăilescu, A. *Educația prin cultură în viziunea profesorilor. Analiză de nevoi*, Centrul Sintagma, 2016.

*** *Descriptivul competențelor cheie europene*, după Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului privind competențele cheie pentru învățarea pe parcursul întregii vieți, 2006/962/EC1. Disponibil online: <http://www.ise.ro/wp-content/uploads/2015/04/Competente-cheie-europene.pdf> (Accesat 15.11.2015).

*** *Ghid pentru recunoașterea competențelor dobândite prin voluntariat*, 2011. Disponibil online: https://ec.europa.eu/epale/sites/epale/files/ghid_competente_voluntariat.pdf (Accesat 15.11.2015).

*** *Metodologia privind elaborarea și aprobarea curriculumului școlar, planuri-cadru de învățământ și programe școlare*, din 18.06.2014.

*** *Regulament de avizarea a propunerilor de curriculum la decizia școlii desfășurat în unitățile de învățământ din județul Dolj*, ISJ Dolj, 2015.

